260496

БУГУН ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИ ЎЗ ИШИНИ БОШЛАЙДИ

(Сессия ҳақидаги мақолалар газетанинг 2 ва 3-саҳифаларидан жой олган)

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

25 апрель, пайшанба, 1996 йил
Сотувда эркин нархда. № 81 (1334)

ЮНЕСКО ЎЗБЕКИСТОННИ ШАРАФЛАЙДИ

Париж, 24 апрель. (Фахриддин Низом хабар қилади).

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов кеча куннинг иккинчи ярмида ЮНЕСКО қароргоҳига ташриф буюрди ва мазкур халқаро ташкилот Бош директори Ф. Майор жаноблари билан учрашиб, суҳбатлашди.

Суҳбат сўнгида Ф. Майор жаноблари ва Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари С. Саидқосимов ЮНЕСКО ва Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги битимга имзо чекишди. Мазкур битим Тошкентда ЮНЕСКО ваколатхонасини очиш, ушбу ташкилот билан мамлакатимиз ўртасида фан, маданият ва таълим соҳасида ҳамкорлик қилиш, Орол денгизи муаммосини илмий асосда ҳал этиш йўлларини ишлаб чиқиш каби кўплаб масалаларни ўз ичига олади.

Шундан сўнг Ислом Каримов ЮНЕСКО Ижроия Кенгаши 149-сессиясининг ялпи мажлисида нутқ сўзлади. Президент анжуман аҳлига Ўзбекистонни таништирди, мазкур халқаро маданият ва маърифат муассасаси 50 йилдан буён дунёнинг барча халқларини тенг кўриб, уларнинг ўтмиши, бугунги куни, ўзига хос яшаш тарзи ва хилма-хил маданиятини бирдай эъзозлаб келаётганига юксак баҳо берди. Президент, жумладан, ўтмишсиз келажак бўлмаганидай, ҳамкорликсиз ҳамда маданият ва ақл-заковат интеграциясисиз тараққиёт ҳам бўлмаслигини таъкидлади. Зеро, маданий ҳамкорлик халқларни бир-бирига яқинлаштиради, низоларга чек қўяди.

Президент ЮНЕСКОнинг бу борадаги барча тадбирларини,хусусан, «Ипак йўли — мулоқот йўли» истиқболли дастурини қўллаб-қувватлашини билдирди. Айниқса, келаси йили кўҳна Ипак йўли бўйида жойлашган Бухоро ва Хева шаҳарлари 2500 йиллигининг ЮНЕСКО миқёсида нишонланиши Марказий Осиёдаги янги мустақил давлатларни яна бир бор дунёга танитишда муҳим аҳамият касб этади.

ЮНЕСКОда ўрта асрлар фани, маданияти ва маърифати ҳомийси, соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги нишонланиши муҳим воқеа бўлди. Бу ташкилотнинг нафақат Ўзбекистон, қолаверса, бутун Марказий Осиё халқлари тарихи ва маданиятига бўлган эҳтироми белгисидир. Президент таъбири билан айтганда, бу маданият, бу тарих халқларимизни истибдод йилларидан омон олиб ўтди, ўзлигини йўқотишига йўл қўймади.

Ислом Каримов ЮНЕСКОга эҳтиром белгиси сифатида унинг Ижроия Кенгашига ўзбек рассомлари ижодига мансуб бир сурат совға қилди.

Президент И. Каримов ва ЮНЕСКО Бош директори Ф. Майор мазкур ташкилот қароргоҳида оммавий ахборот воситалари вакиллари учун матбуот конференцияси ўтказишди.

Бош директор жаноблари ЮНЕСКО қароргоҳида «Темурийлар даврида фан, маданият ва таълимнинг равнақи» мавзуидаги кўргазма намойиш этилишини Ўзбекистон маданий ҳаётида муҳим воқеа, деб баҳолади. Бу кўргазма Ўзбекистоннинг дунё ҳамжамиятига қўшилиш йўлидаги яна бир муҳим қадамдир.

Ислом Каримов Ўзбекистон ўз келажагини фақат дунё ҳамжамияти билан интеграцияда кўришини, унинг кўҳна тарихи ва бой маданияти буюк келажак сари дадил одимлаш имконини беришини таъкидлади ва ЮНЕСКО Бош директори Ф. Майорга Амир Темурнинг 660 йиллигини нишонлаш, ЮНЕСКО залида номи зикр этилган кўргазмани уюштиришда берган кўмаги учун миннатдорлик билдирди.

Матбуот конференциясида мухбирларни қизиқтирган кўплаб саволларга жавоб қайтарилди.

Шундан сўнг Ўзбекистон Президенти ўзбек халқининг буюк фарзанди Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишланган «Темурийлар даврида фан, маданият ва таълимнинг равнақи» кўргазмасининг очилиш маросимида нутқ сўзлади.Ўрта асрларда яшаб ўтган бобокалонимиз шарафига уюштирилган бундай тадбирнинг барҳаёт тарих, маърифат, маданият, мангу гўзаллик нафаси уфуриб турган Париж шаҳрида ўтказилиши катта рамзий маънога эга эканини айтди. Ҳолбуки, Европа халқлари ўз халоскори бўлмиш Амир Темур ҳазратларига бу ерда аллақачон ҳайкал қўйган эди.

Шу маънода Франция Президенти Жак Ширак жанобларининг Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовга Амир Темурнинг 1402 йили Франция қироли Карл VI га ёзган мактуби нусхасини топширгани соҳибқироннинг 660 йиллигига муносиб совға бўлди. Бундан олти аср муқаддам Амир Темур ҳазратлари француз савдогарларини ўз юртига чорлаган бўлса, бугун Ўзбекистон Президенти француз ишбилармонларини ўзаро фойдали ҳамкорликка даъват этмоқда. Бу ҳам чуқур рамзий маънога эга. Маданий алоқалар иқтисодий ҳамкорликка муҳим пойдевор бўлиши шубҳасиз.

Кўргазманинг очилиш маросимида Франция Республикаси Президенти Ж. Ширак ва ЮНЕСКО Бош директори Ф. Майор иштирок этишди. Ислом Каримов шу маросимда Ўзбекистон ва ЮНЕСКО ўртасидаги маданий алоқаларни мустаҳкамлаш, Марказий Осиё халқларининг бой маънавий меросини тарғиб қилиш, «Ипак йўли — мулоқот йўли» халқаро дастурини амалга ошириш борасидаги буюк хизматлари учун Ф. Майорга Ўзбекистон Республикасининг «Дўстлик» орденини топширди. Франциялик машҳур олим Люсьен Керэн эса Амир Темур ҳаёти ва фаолиятига, темурийлар даврига бағишланган кўп йиллик тадқиқотлари, Ўзбекистон ва Франция халқлари маданиятларини ўзаро яқинлаштириш борасидаги хизматлари учун Ўзбекистон Республикасининг «Шуҳрат» медали билан тақдирланди.

И. Каримов, Ж. Ширак ва Ф. Майор кўргазма экспонатлари билан танишишди. Бу кўргазма унга ташриф буюрганларда катта таассурот қолдирди.

Шу куни кечқурун ЮНЕСКОда Ўзбекистон ҳукумати номидан зиёфат берилди. Ўзбек санъат усталари катта концерт дастурини намойиш этишди.

***

24 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов Франциянинг яна бир муҳим иқтисодий маркази бўлмиш Лион шаҳрига ташриф буюради. Президентнинг шаҳар маъмурияти ва ишбилармон доиралари билан учрашувлари кўзда тутилган.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги ҳузуридаги «Жаҳон» Ахборот агентлиги.

ЎТМИШСИЗ КЕЛАЖАК, ҲАМКОРЛИКСИЗ ТАРАҚҚИЁТ БЎЛМАЙДИ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЮНЕСКО ИЖРОИЯ КЕНГАШИ СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ижроия Кенгаш раиси жаноблари!

Бош директор жаноблари!

Хонимлар ва жаноблар!

Менга анжуманингизда, жаҳондаги атоқли интеллектуал кучлар анжуманида Ўзбекистон номидан гапириш шарафи муяссар бўлгани учун миннатдорлик изҳор этишга ижозат бергайсизлар.

Ўзбекистон халқи ва ҳукумати номидан сиз — анжуман иштирокчиларини шонли юбилей — жаҳон назарида ҳақли равишда энг нуфузли маънавият ва эзгулик ташкилоти ҳисобланадиган ЮНЕСКОнинг 50 йиллиги билан муборакбод этиш менга улкан мамнуният бахш этади.

ЮНЕСКОнинг ноёблигини биз энг аввало сайёрамиздаги катта ва кичик халқларнинг ўтмиши ва бугунги кунига бир хил ҳурмат ҳамда авайлаб қилинаётган муносабатни сақлаб қолган ҳолда, ЮНЕСКО доирасида ўзига хос ва бетакрор миллий маданиятлар ҳамда жаҳон цивилизацияси ютуқларини кенг намойиш этиш учун гўзал имкониятлар яратилаётганида кўрамиз.

ЮНЕСКО — халқаро ташкилот сифатида бугунги кунда илм-фан, маданият ва маорифнинг миллий тизимларини бирлаштирган ҳолда, айни пайтда уларни жаҳон интеллектуал тараққиётининг интеграция тажрибаси билан бойитаётган, халқларни бутун инсониятнинг жуда бой маънавий мероси билан ошно қилаётган кўприкка айланган.

ЮНЕСКОнинг барчага — катта ва кам сонли халқларга ўз тарихий ва маданий ютуқларини намойиш этиш, уларнинг жаҳон интеллектуал маконига интеграциялашуви йўлидаги интилишларини рўёбга чиқариш учун мутлақо бир хил имконият яратиб бераётган муҳим халқаро анжуман сифатида тутган ўрни бебаҳодир.

Биз ўтмишсиз келажак бўлмаганидек, ҳамкорлик ҳамда маданий ва интеллектуал маконнинг интеграциясисиз тараққиёт ҳам бўлмаслигига аминмиз.

Шунинг учун ҳам тараққиётнинг мустақил йўлидан бораётган Ўзбекистон ЮНЕСКО билан мустаҳкам ҳамкорлик қилмоқда, жаҳоннинг эзгулик сиёсатини ривожлантиришда иштирок этиш мақсадида халқаро миқёсда маънавий алоқаларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш учун олдимизда очилаётган имкониятлардан фаоллик билан фойдаланмоқда.

Бош директор Федерико Майор жанобларининг яқинда мамлакатимизга ташрифи ЮНЕСКО билан алоқаларимизни янада янги босқичга кўтарганини алоҳида мамнуният билан қайд этмоқчиман.

Биз ЮНЕСКО Ўзбекистонга бераётган эътибор учун жуда миннатдормиз. Бу — илдизлари асрлар қаърига туташган, уч минг йилликдан кўҳнароқ тарихимизга бўлган эҳтиромдир. Биз бунда қадимий маданиятимиз, ноёб маънавий қадриятлар ҳамда ўлкамизнинг улкан салоҳиятига бўлган қизиқишни кўрамиз. Ниҳоят бу — ўзбек халқининг жаҳон цивилизациясига қўшган улкан ҳиссасининг эътироф этилишидир.

Амударё билан Сирдарё ўртасида жойлашган ҳамда **Мовароуннаҳр** ёки **Туркистон** номлари билан машҳур ватанимиз асрлар мобайнида жаҳон цивилизацияси бешикларидан бири ҳисобланган, Буюк ипак йўлидаги боғловчи марказий ҳалқа, Шарқ ва Ғарб учрашадиган, уларнинг фаол савдо-иқтисодий ва маънавий ҳамкорлиги туғиладиган жой бўлган.

Мамлакатимиз тарихи шавкатли номларга бойдир. Биз буюк **аждодларимиз — Ал Бухорий, Ат Термизий, Аҳмад Яссавий, Баҳоуддин Нақшбанд, Ал Хоразмий, Беруний, Ибн Сино, Навоий, Улуғбек, Бобур** ва бугунги кунда бутун дунёга машҳур бошқа Шарқ донишмандларини ёд этамиз ҳамда улар билан фахрланамиз.

XIV асрдаги улкан ва ёрқин сиймо — Амир Темурнинг тутган ўрни ва унинг аҳамиятига алоҳида тўхталишни истар эдим. Амир Темур жаҳон тарихига қудратли ва гуллабяшнаган давлат барпо этиб, ўрта аср дунёсининг асл маданий ва маънавий марказларидан бирига айланган, инсон ақли ва истеъдодининг ноёб ижоди бўлиб, бугунги кунда ҳам сақланиб қолган мислсиз меъморий обидалари билан машҳур Самарқандни унинг пойтахтига айлантирган атоқли саркарда ва давлат арбоби сифатидагина кирган эмас.

Амир Темур олимлар, файласуфлар, меъморлар, шоирлар, ҳофизу машшоқларга ғамхурлик қилишда ҳам ном қозонган эди. **Темурийлар даври ҳақиқатан ҳам илм-фан, маданият ва маорифнинг беҳад равнақ топишини таъминлаган Шарқ ўйғониш даври эди.**

Биз бу йил Амир Темур таваллудининг 660 йиллигини нишонлашга қарор қилгани учун ЮНЕСКОдан самимий миннатдормиз.

Бугун Парижда сизларнинг иштирокингизда очиладиган маданият ҳафталиги тарихдаги бу буюк шахснинг кенг миқёсда шарафланишининг бошланишидир.

Фурсатдан фойдаланиб, барчангизни шу йил октябрь ойида Тошкент ва Самарқандда ўтказиладиган юбилей байрамимизга таклиф этишни истардим.

1997 йилда ЮНЕСКОнинг қарорига биноан Бухоро ва Хева шаҳарларининг 2500 йиллиги кенг нишонланади. Ўзбекистонда жаҳон маданиятининг ноёб гавҳарлари бўлган, жаҳон мероси рўйхатига киритилган бу қадимий шаҳарлар юбилейига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Ўзбекистон — тарихий обидалар ва табаррук қадамжоларни санаб адоғига етиш қийин бўлган мамлакатдир.

Уларни объектив равишда илмий ўрганиш учун тинимсиз тадқиқотлар олиб бориш керак.

Шу муносабат билан қадимий Самарқандда Марказий Осиё тадқиқотлари халқаро институти ташкил этгани учун ЮНЕСКОга самимий миннатдорлик билдиришни истар эдим.

Мазкур институт бу қадимий минтақадаги цивилизациянинг мислсиз парвозлари ва оғир қулашлари тарихини ўрганишда ўз ҳиссасини қўшишига, шунингдек бу минтақанинг XXI асрда гуркираб ривожланиши истиқболлари хусусида жиддий илмий мунозаралар уюштириб, бу истиқболларни қидириб топиш йўлларини аниқлашига аминман.

Мен, Ўзбекистон Президенти сифатида, турли мамлакатлар олимларининг Самарқанд институти раҳнамолигида гўзал кўп йиллик халқаро тадқиқот — **«Марказий Осиё цивилизациялари тарихи»** сингари йирик илмий лойиҳаларни ҳамкорликда амалга ошириш борасидаги саъй-ҳаракатларига ҳар томонлама ёрдам беришга ва уларни тўла қўллаб-қувватлашга тайёрман.

Раис жаноблари!

Қайтадан ўз эрки ва мустақиллигини қўлга киритган янги Ўзбекистоннинг асосий вазифасини тавсифлашга ҳаракат қиладиган бўлсак, бу вазифа энг аввало мамлакатнинг жаҳон ҳамжамиятига фаол ва табиий равишда кириб бориши, ўзининг тинчликка, тенг ҳамкорликка, демократияга, инсон ҳуқуқларига, асл умуминсоний қадриятларга содиқ эканини кўрсатишдан иборат бўлади.

Инсон ҳуқуқлари ва демократия Ўзбекистоннинг миллий ва давлат манфаатларига, халқимизнинг эрксевар миллий тафаккур тарзи ва руҳиятига тўла мос келади.

Ўзбекистон жаҳон, айниқса Европа тузилмалари билан кенг интеграциянинг энг фаол тарафдори бўлгани билан, у бундан фақат иқтисодий мақсадларнигина кўзламайди. Биз энг аввало маънавият, илм-фан, маданият, маориф ва ахборот соҳаларида интеграциялашишга даъват этамиз.

Шуни алоҳида таъкидламоқчиман: Ўзбекистоннинг ўзига хос янгиланиш ва тараққиёт йўли қуйидаги учта муҳим шартга асосланади:

— умуминсоний қадриятларга содиқлик;

— миллий анъаналар, дин ва маданиятни қайта тиклаш ва мустаҳкамлаш, халқимиз маънавий меросини ривожлантириб, уни ҳозирги замон цивилизацияси ютуқлари билан бойитиш;

— ва ниҳоят, инсон ўз салоҳияти ва истеъдодини эркин равишда намоён қила олиши учун шароит яратиш.

Юздан ортиқ миллат вакили истиқомат қилаётган Ўзбекистонда уларнинг барчасига ўз миллий маданиятлари, анъаналари ва тилларини ривожлантириш учун тенг имкониятлар бериб қўйилган. Биз ўтиш даври қийинчиликларига қарамасдан, мамлакатимизда сиёсий барқарорлик, фуқаролар тинчлиги ва миллатлараро тотувлик ҳукм сураётгани, инсоннинг тинч ҳаёт кечириш ва умргузаронлик қилишдек муқаддас ҳуқуқи таъминланаётгани билан фахрланамиз.

Ўзбекистон битмас-туганмас табиий ва минерал-хомашё бойликларига, қудратли илмий, интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга. Олимларимиз математика, физика, биология, тарих ва археология соҳаларида олиб бораётган тадқиқотлар минтақамиздан ташқарида ҳам маълум ва машҳур.

Бироқ, бизнинг энг катта бойлигимиз — тикланиш, ислоҳотлар ва янгиланишлар йўлидан дадил бораётган оққўнгил, меҳнаткаш, меҳмондўст ва мағрур халқимиздир.

Бугунги кунда, айниқса собиқ советлар ҳудудида (СССРнинг собиқ ҳудудида) дунёда ҳаммабоп, барча учун мос келадиган тараққиёт модели йўқ экани аён бўлиб қолди. Бироpта модел, бирonта схемани шу турищида барча мамлакатларга татбиқ қилиб бўлмайди.

Шуниси диққатга сазоворки, ЮНЕСКОнинг тажрибаси ва фаолияти маълум даражада давлатларнинг ижтимоий соҳада бир хил ривожланиши моделининг номақбул экани ҳақидаги фикрни тасдиқлайди.

Биз ЮНЕСКО мисолида ижтимоий ва интеллектуал ҳамкорлик муаммоларига янги ижодий ёндашувлар ишлаб чиқувчи ноёб манбани кўрамиз.

Ўзбекистон ЮНЕСКО Бош директорининг ЮНЕСКО низомидаги асосий қоидалар: кишилар онгига тинчлик ғоясини сингдириш ҳамда барқарор тараққиётга кўмаклашишга содиқлигини сақлаб қолишига қаратилган саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлайди.

Шу муносабат билан ЮНЕСКОнинг **«Ўрта муддатли стратегия»**си барқарор тараққиётнинг инсон ўлчовига жамланган янги шакллари тинимсиз изланаётганидан дарак беришини сезмаслик мумкин эмас.

Бош директор Майор жаноблари мамлакатимизга сафари пайтида бугунги кунда Ўзбекистоннинг қиёфасини тинчлик ва осойишталик, диний ҳамда умуман мафкуравий муроса, маданиятларнинг уйғунлашуви, турли миллат ва элатларнинг жамият ҳаётида тенглик асосида иштирок этиши белгилашига гувоҳ бўлди.

Муросаи мадора асрлар давомида халқининг асосий белгиси бўлиб келган Ўзбекистон БМТнинг навбатдаги сессиясида муроса тамойиллари баённомасини фаол қўллаб-қувватлаш ниятидадир.

Бизда муросанинг илдизлари узоқ асрларга бориб тақалади. Шунинг учун ҳам мамлакатимиз ҳудудида исломнинг ўлмас ва мангу қадамжолари билан япон олими Като Сурхондарё воҳасида топган ноёб будда маданияти ёдгорликлари, яҳудий ёдгорликлари, Бухорода насронийларнинг зиёратгоҳлари бир қаторда туриши ҳеч кимни ажаблантирмайди.

Бугунги кунда шаҳарларимизда турли динларга мансуб муассасалар — мусулмонларнинг масжидларини, православ ибодатхоналарини, яҳудий синагогаларини, католик ва протестант мазҳабларининг турли шохобчаларига оид ибодатхоналарни кўришингиз мумкин.

Раис жаноблари!

Назаримизда, ЮНЕСКО ёшлар муаммоларига жиддий эътибор бериши зарур. Биз замин ва дунёни мерос қилиб қолдирадиган авлодларнинг эҳтиёжларига қаратилган келажак авлодлар ҳуқуқлари конвенциясини ишлаб чиқишда фаол иштирок этишга тайёрмиз.

Бизнинг бўлажак тараққиётимиз асоси ҳам мана шунда. Айнан ёшлар орқалигина келажак жамиятлар шуурига маданият маънавиятини, тараққиётнинг интеллектуал қадриятларини сингдира оламиз.

Бу ҳол — бизга жуда ҳам таниш. Чунки Ўзбекистон аҳолисининг ярмини 18 ёшгача бўлганлар ташкил этади. Ўзбекистонда «Соғлом авлод учун» декларацияси қабул қилинган, халқаро жамғарма ишлаб турибди, ўсиб келаётган авлод тарбиясига қўшилган улкан ҳисса учун бериладиган «Соғлом авлод учун» олий давлат ордени таъсис этилган.

Ўзбекистоннинг ҳажми республика бюджетининг қарийб 50 фоизини ташкил этадиган ижтимоий дастурларида аёлларга алоҳида ўрин ажратилган. Биз бундан буён ҳам аёлларнинг жамиятдаги ўрнини яхшилашга, оналик ва болаликни муҳофаза қилишга қаратилган барча ташаббусларни қўллаб-қувватлайверамиз.

Ўзбекистонда ЮНЕСКОнинг таълим тизимини такомиллаштириш, илм-фанни ривожлантириш, маданий ва табиий меросни сақлаш борасидаги саъй-ҳаракатлари юксак баҳоланмоқда. ЮНЕСКОнинг Шарқ меъморлиги жавоҳирлари — Самарқанд, Тошкент, Бухоро, Хевадаги тарихий ёдгорликларни таъмирлаш ва табиий офатлардан сақлаш бўйича халқаро лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишдаги ҳиссаси ҳам жуда сезиларлидир.

Биз БМТнинг, ЮНЕСКОнинг таълимни секторлар бўйича таҳлил қилиш бўйича қўшма лойиҳаларига фаоллик билан қўшилганмиз. Аҳолиси мутлақ саводхон бўлган Ўзбекистон бу лойиҳалар доирасида АҚШ, Франция, Буюк Британия, Германия ва бошқа мамлакатларнинг давлат муассасалари билан ҳам, давлатга тобе бўлмаган ташкилотлари билан ҳам самарали ҳамкорликни амалга оширмоқда.

Ўзбекистон ҳукумати ЮНЕСКО ҳомийлигида бу йил Тошкентда ўтказиш мўлжалланаётган фундаментал фанларни ривожлантириш бўйича минтақавий семинарнинг муваффақиятли ишлаши учун зарур бўлган барча шароитни яратади. Мазкур семинар олий таълим ва фундаментал фанлар бўйича жаҳон конференциясига зарур тайёргарлик босқичи бўлиши шубҳасиз.

Раис жаноблари!

Биз истиқболли, ўтмишнинг эзгу анъаналарини тикловчи ҳамда тинчлик ва инсоний мулоқотлар сари янги йўл очувчи **«Ипак йўли — мулоқот йўли»** дастурини амалга оширишда бундан буён ҳам фаол иштирок этамиз. Шу муносабат билан мазкур дастурни янаги ўн йилликка узайтириш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Бу лойиҳада Ўзбекистон 1997 йилда Бухорода ЮНЕСКО ижроия кенгашининг барча ҳурматли аъзолари иштирокида «Инсониятнинг илмий ва маданий мероси — учинчи минг йилликка» деб номланган кенг миқёсдаги халқаро симпозиумни ўтказиш бўйича барча ташкилий масалаларни ўз зиммасига олишга тайёр.

Ҳурматли Ижроия Кенгаши аъзолари!

Таклиф тариқасида эътиборларингизни турли минтақаларда экология муаммоларини ҳал этиш бўйича ишларни кучайтириш зарурлигига қаратмоқчи эдим.

Ҳозирги пайтда Марказий Осиё экология ҳалокатининг марказида туриб қолган. 60 миллиондан ортиқ киши бу ҳалокат оқибатларини бошдан кечирмоқда. Мен атроф муҳит билан стратегик хавфсизлик муаммоларининг ўзаро бир-бирига таъсирига яққол мисол бўлиб турган Орол фожиасини назарда тутяпман.

Бугунги кунда оламшумул аҳамият касб этаётган Орол муаммоси экология масалалари билангина чекланиб қолмаслигига менинг ишончим комил.

Бу, шунингдек, инсониятнинг бир-бирининг дардига шерик бўлиш ва ҳамкорлик қилиш қобилиятини синовдан ўтказадиган маънавий муаммо ҳамдир.

Бизнинг тажрибамиз экология ўлчовларини халқаро гуманитар сиёсатнинг муҳим мезонларидан бирига айлантириш зарурлигини кўрсатиб турибди.

Ҳалокатнинг оламшумул миқёсларини ҳисобга олиб, Ўзбекистон ЮНЕСКОнинг жаҳон ҳамжамиятининг интеллектуал ва моддий-техник кучларини мана шу экология фожиасини ҳал этишга жалб қилишдаги ҳиссасини қутлайди. Биз атроф муҳит соҳасидаги таълим бўйича учинчи халқаро конференция ўтказиш ғоясини қўллаб-қувватлаймиз.

Хонимлар ва жаноблар!

Жаҳон мамлакатлари ҳукуматлари ЮНЕСКО ўсиб, ривожланиб бораётган ташкилот эканига тобора кўпроқ амин бўлмоқда. Шунинг учун ҳам, ривожланиш жараёнининг ўзи бу ташкилотнинг мазмун ва ташкилий жиҳатдан янада такомиллашувига, унинг фаолият доираси янада кенгайишига кўмаклашишига шубҳа йўқ.

Шу муносабат билан биз ЮНЕСКОнинг Тошкентда қароргоҳи барпо этилишини қизғин қутлаган бўлур эдик.

Ўзбекистон ҳукумати бу қароргоҳнинг минтақада жаҳоннинг гуманитар сиёсатини амалга ошириш бўйича самарали мувофиқлаштирувчи марказ бўлиб қолиши учун барча зарур шароитни яратиб беради, деб сизларни ишонтираман.

Муҳтарам раис!

Мен XXI аср маънавият асри, маърифат асри, илм-фан, маданият ва ахборот асри бўлишига қатъиян аминман.

Мен ақл-идрок ва инсонийлик кучлари ғалаба қозониши кераклигига ишонаман.

Сайёрамиздаги халқлар ва давлатларнинг тадрижий тараққиёти тантана қилишига имоним комил.

Назаримда, инсоният тараққиётининг мантиқи ҳам шунда. Бу буюк ва олижаноб мақсадга эришишнинг асосий шарти — сизлар, ЮНЕСКО Ижроия Кенгашининг ҳурматли аъзолари намояндаси бўлган ЮНЕСКО ўзида жамлаган бирдамлик ҳамда интеллектуал кучларнинг, ақл-идрок кучининг, эзгулик ва адолат кучининг тантанаси ҳисобланади.

Мен барчангизни биз Ўзбекистонда ҳамкорликни янада чуқурлаштириш ва кенгайтириш, ЮНЕСКО низомида кўрсатилган олижаноб мақсадларни ҳаётга татбиқ этиш учун зарур бўлган ҳамма ишни қиламиз, деб ишонтиришни истар эдим.

ЮНЕСКО Ижроия Кенгашининг умумий маънавият ва маданият йўлидаги бу сессияси ишига муваффақият тилашга ижозат бергайсизлар.

Бугун барчангиз Ўзбекистоннинг темурийлар даврида илм-фан, маданият ва маорифнинг гуллаб-яшнашига бағишланган янги кўргазмасининг очилишида азиз меҳмонимиз бўлишингизга умид қиламан. Сизларни қабул маросимида азиз меҳмонимиз сифатида, шунингдек ЮНЕСКОнинг мажлислар залидаги Ўзбекистон санъат усталари концертида кўрсам хурсанд бўлар эдим.

Раис жаноблари!

ЮНЕСКОга миннатдорлик рамзи сифатида Ижроия Кенгашига машҳур ўзбек рассомининг суратини тақдим этмоқчиман.

Хонимлар ва жаноблар!

Менга, шунингдек бу хуш имкониятдан фойдаланиб, ЮНЕСКОнинг Бош директори жаноб Федерико Майор ЮНЕСКО билан Ўзбекистон ўртасидаги маданий ҳамкорликни мустаҳкамлашдаги беқиёс хизматлари, Марказий Осиё халқларининг бой маънавий меросини тиклаш ва тарғиб қилишга қўшган улкан ҳиссаси, «Ипак йўли — мулоқот йўли» халқаро дастурини амалга оширгани учун Ўзбекистон Республикасининг олий мукофоти — **«Дўстлик» ордени** билан мукофотланганини маълум қилишга ижозат бергайсизлар.

Жаноб Федерико Майорни бу юксак мукофот билан чин қалбимдан табриклайман.

Эътиборларингиз учун ташаккур.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ КЕНГАШИДА

24 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди. Мажлис парламентнинг бешинчи сессиясига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш масалаларига бағишланди.

Унда сиёсий партияларнинг, депутатлар фракциялари ва блокининг раҳбарлари, вилоятлар ҳокимлари, Олий Мажлисда доимий асосда ишловчи депутатлар, парламент Котибиятининг бўлим мудирлари иштирок этдилар. Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э. Ҳ. Халилов олиб борди.

Мажлисда Россия Федерацияси Давлат Думасининг Беловеж битимларини бир томонлама бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилганлиги ҳамда собиқ совет ҳудудида давлатлараро муносабатларда юз бераётган айрим жараёнлар муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси ва Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари Кенгашларининг қўшма қарори тўғрисидаги масала муҳокамасининг якуний натижалари чиқарилди. Олий Мажлис, халқ депутатлари шаҳар ва туман кенгашларининг депутатлари ҳам иштирок этган Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг, халқ депутатлари Тошкент шаҳар ва вилоят кенгашларининг бўлиб ўтган сессияларида юқорида тилга олинган қарорлар ва хатти-ҳаракатлар Ўзбекистон учун мақбул эмаслиги тўғрисида якдил фикр изҳор этилди. Олий Мажлиснинг бешинчи сессияси муҳокамасига ҳавола этиладиган қўшма қарор лойиҳасининг матни маъқулланди.

Илгари хабар қилинганидек, Олий Мажлиснинг бешинчи сессиясига тайёргарлик кўриш ва уни уюшқоқлик билан ўтказиш мақсадида Кенгашнинг қарори билан депутатлар ишчи гуруҳи ташкил этилган эди. Ўтган вақт ичида гуруҳ аъзолари сессия муҳокамасига киритиладиган қонунларнинг, бошқа ҳужжатларнинг лойиҳалари устида иш олиб бориб, тушган таклиф ва мулоҳазалар асосида уларга тегишли ўзгартишлар ва қўшимчалар киритдилар, бошқа ташкилий ишларни амалга оширдилар. Сессия муҳокамасига киритилаётган материалларнинг асосий қисми депутатларга тарқатилди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раисининг ўринбосари, ишчи гуруҳининг раҳбари Б. И. Бугров ана шулар ҳақида муфассал ахборот берди.

Шундан кейин депутатлар сессия кун тартибига киритилаётган масалалар юзасидан яна бир бор фикр алмашдилар.

Олий Мажлис бешинчи сессиясининг кун тартиби эълон қилинганидан буён муайян вақт ўтди. Ана шу давр ичида Олий Мажлис ваколатлари доирасига кирувчи бир қанча масалаларни қараб чиқиш зарурати туғилди. Шу муносабат билан Кенгаш Олий Мажлиснинг кун тартиби лойиҳасига қўшимча масалалар киритди.

Шу нарса таъкидлаб ўтилдики, бешинчи сессия муҳокамасига бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш жараёнларини ҳуқуқий жиҳатдан таъминлашга қаратилган иқтисодий ва ижтимоий қонунларнинг туркуми киритилмоқда. Бу билан Ўзбекистон танлаб олган йўл ўзгармас ва муқаррар эканлиги яна бир бор тасдиқланмоқда.

Бешинчи сессия муҳокамасига киритилаётган барча қонунларнинг лойиҳалари, қонун ҳужжатлари қўмиталар ва комиссияларда етакчи ҳуқуқшунослар, иқтисодчилар ва бошқа соҳа мутахассислари иштирокида талабчанлик билан ғоят пухта ишлаб чиқилди. Қонун лойиҳаларини тайёрлашда самарали қўлланиб келинаётган тажриба ўзини оқламоқда. Депутатлардан, меҳнаткашлардан, депутатлар фракцияларидан тушган таклифлар ва мулоҳазалар қонунлар янада тўлароқ ва мукаммалроқ бўлишига хизмат қилди. Энг асосийси, қилинган ишлар қонун лойиҳаларининг узил-кесил вариантларини ишлаб чиқишга имкон берди. Кенгайтирилган мажлис иштирокчилари айни шу фикрни изҳор этдилар.

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг бешинчи сессияси бугун, 25 апрель куни соат 10 да Олий Мажлис мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари бугун, 25 апрель куни соат 8 дан Олий Мажлис мажлислар залининг фойесида рўйхатга олинади.

Олий Мажлисимиз олдида фавқулодда масъулиятли вазифалар турибди. Ана шу вазифаларни у қанчалик оқилона ҳал этса, учинчи минг йилликдаги қиёфаси шунчалик ...

РЕСПУБЛИКА ОЛИЙ МАЖЛИСИ ҚЎМИТАСИДА

Ўзбекистон Олий Мажлиси Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитасининг йиғилиши бўлди. Уни қўмита раиси А. Холмуродов бошқарди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикасининг «Амир Темур» орденини таъсис этиш тўғрисида»ги ҳамда «Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвонлари тўғрисида»ги Қонун лойиҳалари муҳокама этилди. Депутатлар шу лойиҳалар хусусида ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, уларни маъқулладилар. Бу лойиҳалар мамлакат Олий Мажлисининг навбатдаги сессияси кун тартибига киритилади.

Ўзбекистон Республикасининг «Мустақиллик» ва «Дўстлик» орденлари тавсифларига ўзгартишлар киритиш ҳақидаги масала ҳам кўриб чиқилди.

Шундан кейин Ўзбекистон Республикасининг «Лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисида»ги Қонуни қандай бажарилаётгани ҳақидаги масала муҳокама қилинди. Республика халқ таълими вазири Ж. Йўлдошевнинг шу ҳақдаги ахбороти тингланди.

Йиғилишда мазкур қўмита аъзоси, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Д. Ғуломова қатнашди.

(ЎзА).

КЎП МУАММОЛАРГА ЧЕК ҚЎЯДИ

Мамлакатимиз бозор иқтисодиётининг иккинчи босқичи бошидан кечиряпти. Ана шу йўналишда қабул қилинган ўнлаб қонун ва қарорлар дунё ишбилармонлари томонидан ижобий баҳоланаётгани депутат сифатида кўнглимизга таскин беради.

Агар эътибор берган бўлсангиз, бугун ўз ишини бошлаган сессия кун тартибидан ҳам асосан, иқтисодиётимизга доир қонун лойиҳалари ўрин олган.

Қонунларнинг ҳаммаси жамиятимиз учун сув ва ҳаводек зарур, албатта. Аммо мен сессия кун тартибига киритилган «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги, «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги ҳамда «Миллий хавфсизлик тўғрисида»ги Қонун лойиҳалари ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидламоқчи эдим. Мисол учун, «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси бозор иқтисодиёти шароитида давлат банклари билан хусусий ва тижорат банклари ўртасида меҳнат рақобатини вужудга келтиради. Бу эса республикамизда банк хизмати кўрсатиш сифати ва маданиятини юқори даражага кўтаришга хизмат қилиши шак-шубҳасиздир. Хизмат вазифам ишлаб чиқаришга боғлиқ бўлгани учун банклар фаолиятидан яхши хабардорман. Тан олиш керак, бизда бир жойдан иккинчи жойга пул кўчириш тизими ҳанузгача катта муаммо саналади. Қабул қилинажак Қонун ана шундай муаммо ва чигалликларни бартараф қилишга кўмак беради, деб умид қиламан.

Бизда ҳозиргача истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоя қилишга қаратилган ҳеч қанақа ҳуқуқий ҳужжат йўқ эди. Ушбу Қонун эса ишлаб чиқарувчи билан истеъмолчи ўртасида рўй берадиган муаммоларни ечади, шартномалар бажарилишини тўлиқ кафолатлайди.

Мурод УМАРОВ,
Ғиждувон ип йигирув-тўқув фабрикаси директори, Республика Олий Мажлиси депутати.

• Мулоҳаза • Мушоҳада

ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ЗОНАЛАР

Маълумки, бозор муносабатлари ижтимоий ҳаётимизда ўз-ўзидан қарор топмайди, балки уни ўзимиз ташкил этишимиз, такомиллаштиришимиз, ўтказиладиган ислоҳотларнинг ташкилотчилари бўлишимиз лозим. Шу жиҳатдан қараганда, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи чақириқ V сессияси муҳокамасига тақдим этилаётган «Эркин иқтисодий зоналар тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси алоҳида эътиборга моликдир.

Лойиҳа учта йирик бобдан иборат бўлиб, 28 та моддани ўз ичига олади. Мазкур ҳужжатда эркин иқтисодий зоналарнинг моҳияти ва аҳамияти, турлари, қонун ҳужжатлари, уларни бошқариш тартиби ва ривожлантиришнинг асосий йўналишлари белгилаб берилган. Эркин иқтисодий зона деганда жадал ижтимоий-иқтисодий ўсишга эришиш учун ички ва ташқи капиталнинг, истиқболли технологиялар ва бошқарувга оид тажрибаларни жалб этиш мақсадида тузиладиган, аниқ маъмурий чегаралари ва алоҳида ҳуқуқий тартиботи бўлган махсус ажратилган ҳудудни тушунмоқ керак. Бу таъриф қонун лойиҳасининг 1-моддасида тўлалигича ўз аксини топган. Эркин иқтисодий минтақаларни фаолияти, инвестицияларни жалб этиш хусусияти ва ривожланиш истиқболларига кўра бир неча турларга ажратиш мумкин. Қонун лойиҳасининг 6,7,8-моддаларида бизнинг республикамиз учун характерли бўлган эркин иқтисодий зоналарнинг уч тури кўрсатиб ўтилади:

— эркин савдо зоналари;

— эркин ишлаб чиқариш зоналари;

— эркин илмий-техник зоналар.

Бу борада ривожланган мамлакатларда бой ва катта тажриба тўпланган. Хорижий сармояларни рағбатлантириш, ишбилармонларни кенгроқ жалб қилиш учун бизда ҳам эркин иқтисодий зоналар ишини жаҳон андозалари даражасида ташкил этиш пайти келди. Шу боисдан ҳам I бобнинг «Фуқаролар ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ҳамда манфаатлари кафолатлари» деб номланган 9-моддасида алоҳида таъкидланган: «... эркин иқтисодий зоналарда инвесторлар камситилишига ва инвестицияни национализация қилинишига йўл қўйилмайди. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳоллардагина инвестицияларни реквизиция қилишга йўл қўйилади...» Бу ҳолнинг қонун даражасига кўтарилиши эса чет эл инвесторларнинг республикамизда эркин фаолият юритиши учун тўла ҳуқуқий кафолат яратибгина қолмай, уларнинг эртанги кунга бўлган ишончини ҳам оширади. Худди шу бобнинг 10-моддасида эркин иқтисодий минтақаларни ривожлантириш режаси Республика Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган дастур асосида амалга оширилиши, бозор инфраструктурасини яратиш ҳамда алоҳида ҳуқуқий тартибот билан таъминланиши баён қилинади.

Эркин иқтисодий зоналарнинг тез ривожланишига таъсир этувчи асосий омиллар — бу бозор жараёнига хос замонавий янгиликлар, яъни «ноу-хау»лар ва бериладиган имтиёзлар. Америка Қўшма Штатларида 1970 йилларда ўнта эркин иқтисодий зона мавжуд бўлган бўлса, 1980 йилларнинг бошига келиб, уларнинг сони 50 тага кўпайган. Ривожланаётган мамлакатлар, жумладан, Ҳиндистонда дастлабки эркин иқтисодий зоналар 1965 йилда ташкил этилган эди. Гап шундаки, бу ҳудудларда яратиладиган «ноу-хау»лар ва имтиёзлар саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини тараққий эттириш учун қулай шароит туғдиради. Айтайлик, чет эл тадбиркорларининг ишлаб чиқаришга катта миқдорда маблағ ажратишлари янги корхоналар барпо этиш ва бу борадаги вазифаларни қисқа муддатларда бекаму кўст бажаришга имкон бериши тажрибадан маълум. Мазкур корхоналарда ишлаб чиқарилган маҳсулотларни шартнома баҳоларида сотиш, чет элларга экспорт қилишга ҳам рухсат этилади. Қонун лойиҳасининг II бобида эркин иқтисодий зоналарга бериладиган имтиёзлар умумлашмасининг ҳуқуқий асослари баён қилинган.

Мазкур бобнинг 11-моддасида ҳуқуқий тартиботнинг ўзига хос хусусиятлари, 12-моддасида эса алоҳида божхона тартиботи ҳақида сўз юритилади. Жумладан: «... эркин иқтисодий зоналарда ишлаб чиқарилган товарларни ёки реэкспорт учун мўлжалланган товарларни олиб кириш ва олиб чиқиш учун божхона божларини бекор қилиш ёки камайтириш...», шу билан бирга алоҳида божхона тартиботини таъминлаш учун эркин иқтисодий зоналарда махсус божхона хизматини ташкил этиш зарурати таъкидланган.

Бозор иқтисодиёти шароитида нарх-наво сиёсати мавжуд товарга бўлган талаб ва таклиф асосида белгиланади. Бу сиёсатнинг эркин иқтисодий минтақаларда ҳам амал қилиши, ишлаб чиқарилган товарларнинг мавжуд рақобат асосида жаҳон бозорига олиб чиқилиши иқтисодий ривожланиш сари юз тутган ҳар бир мамлакат учун янги даромад манбаи бўлиб хизмат қилиши, шубҳасиздир. Эркин иқтисодий зоналарни ташкил этувчи давлат мазкур ҳудуддаги ишчи кучларини ишлаб чиқариш ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналарига жалб этиш билан бир қаторда, технологик жараёнларни ривожлантириш, рақобатлашувга қодир корхоналар яратиш имкониятига ҳам эга бўлади. Лойиҳанинг 16-моддасида Ўзбекистон Республикасининг бошқа минтақаларида ишловчи шахслар ва чет эл фуқароларининг ишга жалб этилишига тўсқинлик қилинмаслиги таъкидланган. Бу вазифа тегишли ҳудуддаги меҳнат биржалари томонидан тартибга солиб турилади.

Шу билан бир қаторда эркин иқтисодий зоналар ўз мустақил бюджетига эга бўлади. Унинг ҳуқуқий мақоми ва манбалари қонун лойиҳасининг 18-моддасида баён қилинган: «...эркин иқтисодий зонанинг бюджети зоналар маъмурияти тасарруфида турган ер, бинолар ва иншоотларни ижарага беришдан, турли хизматлар кўрсатишдан олинган тушумлардан ва Низомда белгиланган бошқа тушумлардан шаклланади...»

Мазкур бобнинг 19,20-моддаларида эса эркин иқтисодий зоналарга кириш ва чиқиш, унинг ҳудудида бўлиш тартиби ҳамда эркин иқтисодий зона қатнашчилари томонидан қўйилган инвестицияларнинг таваккалини суғурта қилиш тартиблари кўрсатиб берилган.

Эркин иқтисодий зоналар ташкилотчиларининг чет эл инвесторлари билан биргаликда фаолият кўрсатиши такомиллашган сари, бу зоналарда янги иқтисодий қонунларни ишлаб чиқиш учун кенг йўналишлар вужудга кела бошлайди. Шу билан бир қаторда раҳбар ва мутахассисларнинг малакасини ошириш, уларни моддий рағбатлантириш учун қўшимча имкониятлар туғилади. Бу ҳаётий ҳақиқат лойиҳанинг III бобида қонун йўли билан мустаҳкамланган.

Шуни айтиш керакки, эркин иқтисодий зонанинг маъмурий кенгаши Вазирлар Маҳкамаси томонидан жойлардаги бошқарув органлари вакилларидан тузилади ва бу кенгашга раис бошчилик қилади. Агар ташкил этилган эркин иқтисодий зонанинг чегаралари республика маъмурий-ҳудудий бирлиги (шаҳар, туман, шаҳардаги туман) чегараларига тўғри келса, маъмурий кенгашининг раиси вазифасини ижро этиш тегишли ҳоким зиммасига юкланади. Бу кенгашнинг асосий вазифаси эса эркин иқтисодий зонада ҳуқуқий тартиботга риоя қилиниши устидан қатъий назорат олиб боришдан иборат.

Мазкур бобнинг 25-моддасида эркин иқтисодий минтақа бош дирекциясининг ваколатлари, асосий вазифалари белгилаб берилган. Қонунга мувофиқ, бош директор ассоцида чет эл капиталининг жалб этилишини, товарлар ва хизматларнинг экспорт ва импорт қилиниши учун лицензиялар, квоталар берилишини, Низомда кўрсатилган бошқа мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлайди. Шунингдек, маҳаллий ҳокимият органлари, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитасини хабардор қилиш шарти билан, корхоналарга уларнинг рўйхатга олинганлигини белгиловчи гувоҳнома беришга ҳақлидир.

Эркин иқтисодий минтақаларда иш фаолияти белгиланган бирламчи йўналишдан бошқа кўринишга айланиши ҳоллари ҳам учраб туради ва бу ўзгаришлар эса ўз навбатида кутилмаган қийинчиликларни келтириб чиқариши мумкин. Масалан, Хитойда ташкил этилган эркин иқтисодий минтақа ҳудудидаги корхоналарнинг четга маҳсулот чиқариш қобилияти етарли даражада эмаслиги, маҳсулотларнинг 1/5 қисмигина халқаро талабга жавоб бера олиши ҳеч биримиз учун янгилик эмас. Ваҳоланки, ялпи маҳсулотнинг 60 фоизга яқини чет эл хомашёсидан тайёрланади ва хорижий дастгоҳларда ишлаб чиқарилади. Демак, соғлом рақобат йўқ. Ёки малака ҳамда касб маҳорати етишмайди.

Республикамизнинг иқтисодий мустақиллигини таъминлаш, бозор муносабатларини чуқурлаштириш, давлат томонидан эркин иқтисодий зоналарни тартибга солиб туриш учун юқоридаги қонуннинг қабул қилиниши ҳаётий зарурат, деб ҳисоблаймиз.

Абдулла ХОЛИҚУЛОВ,
иқтисод фанлари номзоди.

УЧ ЙИЛЛИК МЕҲНАТ МАҲСУЛИ

• Депутатнинг дил сўзлари

Кундалик турмуш ташвишлари билан бозор, тижорат дўконларига кирмайдиган, иши тушмайдиган киши кам топилади. Лекин бозорларимизни айни пайтда қандай маҳсулот турлари эгаллаб олганлигига ҳамма ҳам бирдай эътибор беравермайди.

Бозорда бир марта фойдаланиладиган пайпоқдан тортиб, икки-уч кунга чидайдиган пойафзал, ўғил ёки қизингизни бир-икки ой хурсанд қиладиган магнитофондан телевизоргача бор. Бозор — бозор-да, ҳамма нарса бўлади, деб қўл силтаб юраверишингиз ҳам мумкин. Йўқ, бу ерда мутлақо бошқа гап бор. Биз шу пайтгача тижоратга катта эркинлик бердик-да, лекин истеъмолчини бир оз унутиб қўйдик. Тижоратчи хоҳлаган жойига бориш, кўпроқ фойда олиш ниятида имкони борича арзон-гаровга мол олиб келмоқда. Истеъмолчи эса уни сотиб олиб, «оғзи куйиб» қолаяпти: олган туфлиси икки кунга, радио ёки магнитофони бир-икки ойга ҳам чидамаяпти. Истеъмолчи нима қилсин, у ҳам иложи борича арзонга олишга ҳаракат қилади-да. Хўш, бунга ким айбдор: тижоратчими ёки истеъмолчи? Йўқ, бунга кўпроқ биз — депутатлар айбдор. Чунки тижоратчига катта эркинлик бердик-да, лекин истеъмолчининг ҳуқуқларини, юқорида айтганимдек, унутиб қўйдик. Бундай ҳолни нафақат бозор, балки хорижий мамлакатлардан олиб келинаётган автомобиль, қишлоқ хўжалиги техникаларида ҳам кузатиш мумкин. Хорижий мамлакатлардан аксарият техника ва технологиялар ўзимизнинг шароит пухта ўрганилмай олиб келинаяпти. Натижада уларнинг икки-уч йилга бормай халқ иборасида айтганда «шалтоғи» чиқиб қолаяпти. Бизда ё арзон-гаровга олиш иштиёқи кучли, ёки ҳали тижорат бўйича малакамиз етарли эмас.

Хўш, мен нега бу масалага батафсил тўхталдим? Унинг маъноси шуки, бугун ўз ишини бошлаган Олий Мажлиснинг бешинчи сессиясида депутатлар «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини муҳокама қиладилар. Ушбу қонун лойиҳаси Олий Мажлиснинг Саноат, энергетика, транспорт, алоқа ва аҳолига маиший хизматлар кўрсатиш қўмитаси томонидан тайёрланган. Мен шу қўмитага аъзо бўлганлигим учун мазкур қонун лойиҳасининг тайёрланиш жараёнидан яхши хабардорман. Уни тайёрлашга депутат ҳамда мутахассислар уч йилдан зиёдроқ муддат давомида меҳнат қилишди, хорижий мамлакатлар тажрибаларини ўрганишди. Шу боис мазкур қонун лойиҳасини ҳар томонлама пишиқ-пухта, дейишимизга тўла асос бор.

Биринчидан (энг муҳими ҳам шу), ушбу қонун воситасида истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари тўла кафолатланади. Чунки унда сотувчи ва олувчининг вазифа, мажбурият ҳамда жавобгарлиги аниқ кўрсатиб қўйилган. Иккинчидан, бозорларимиз ўзгирдек, «қаланги-қасанги» эмас, аксинча сифатли моллар билан тўлдирилади. Учинчидан, у мамлакатимизнинг халқаро миқёсдаги нуфузи ҳамда обрў-эътиборини янада оширишга хизмат қилади. Хулоса қилиб айтганда, жамиятимиз бундан фақат наф кўради.

Хўшбоқ ПАЙҒОМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати, Шеробод тумани.

СЎЗ — САЙЛОВЧИЛАРГА

Малика УСМОНОВА,
шифокор, Тошкент шаҳри, Ҳамза тумани:

— Олий Мажлиснинг бўлиб ўтган тўртта сессиясини диққат билан кузатиб бордим. Мазкур сессияларда қабул қилинган қонунлар халқимиз келажаги ва юртимиз истиқболига даҳлдорлигини алоҳида таъкидлаш лозим. Айниқса, парламентда доимий равишда фаолият кўрсатаётган депутатларимиз турли қонунлар қабул қилишда, уларнинг ҳаётийлигини таъминлашда самарали меҳнат қилишяпти. Ҳеч бир мубоҳасиз айтиш мумкинки, мустақил Ўзбекистоннинг биринчи парламенти давлат аҳамиятига молик, халқ манфаатларини кўзлайдиган қонунларни қабул қилиб, халқ ишончига сазовор бўлди.

Олий Мажлиснинг бешинчи сессияси кун тартиби ҳақида гапирадиган бўлсак, «Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ўта муҳим масала, деб ҳисоблайман. Негаки, мазкур қонун лойиҳаси маҳсулот етиштирувчи ва истеъмолчи ўртасидаги муносабатни сақлаб туради. Зеро шу вақтга қадар бунақа қонун бизда йўқ эди.

Шу ўринда айтиш керакки, биз қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш орқалигина иқтисодиётимизнинг барқарор тараққиётига эришиш, халқимизнинг фаровон ҳаётини таъминлашимиз мумкин. Назаримда, ушбу Қонун лойиҳаси қишлоқ хўжалиги тизими учун ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Зокир ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Касби туманидаги Т. Қобилова номли ўрта мактаб ўқитувчиси:

— Халқимизда сўз ижроси билан гўзал, деган нақл бор. Қонунлар қабул қилинаверишни мумкин. Бироқ у ҳаётга амал қилмаса, турғунлик йилларидаги қонунлар каби қоғозларда қолиб кетишини яхши биламиз. Энди эса бундай бўлмайди. Негаки, биз сайлаган депутатлар сараларнинг сарасидир. Шу боис ҳам, Олий Мажлиснинг барча сессияларига катта умид билан қараймиз. Зеро қабул қилинаётган барча қонунлар энг аввало, мустақил республикамизнинг тараққиёти ҳамда фуқаролар ҳуқуқи кафолати сифатида дунёга келади.

Тўғри, янги парламентимизнинг фаолияти бошланганига эндигина бир йилдан ошди. Бу вақт тарих учун жуда қисқа фурсат бўлса-да, лекин ушбу давр мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий ҳаётида муҳим босқич бўлди. Ижтимоий йўналиш кучайди, фуқаролар ва миллатлараро тотувлик, тинчлик сақланди.

Ҳозир Россия сиёсий майдонида вужудга келган вазият бизни мустақиллигимизни янада мустаҳкамлаш сари дадил қадамлар қўйишга, ягона куч бўлиб бирлашишга ундайди. Шу маънода Олий Мажлиснинг бугунги сессияси кун тартибига киритилган «Миллий хавфсизлик тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳар жиҳатдан эътиборга лойиқ.

Маълумки, ҳозирда мамлакатимизда аҳолини ижтимоий ҳимоялашга, шунингдек, ҳақиқий мулкдорлар синфини яратиш, ҳар бир фуқаро онгида «менинг мулким» тушунчасини шакллантиришга катта эътибор берилаяпти. Шу нуқтаи назардан ва сессия муҳокамасига киритилаётган Фуқаролик кодексининг иккинчи қисми ... дейиш мумкин. Мазкур қонунлар ... барча фуқаролар манфаатларини ҳимоя қилишга имонимиз комил.

Қаҳрамон АБДУКАРИМОВ,
Гулистон туманидаги «Ўзбекистон» деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмаси раиси:

— Сессия кун тартиби билан яхши танишман. Унинг муҳокамасига киритилган масалалар мамлакатимизнинг ҳар жиҳатдан юксалиши учун ниҳоятда муҳимдир. Модомики шундай экан, улардан исталган бирини алоҳида ажратиб, мана буниси энг долзарб, деб таъкидлаш тўғри бўлмаса керак. Масалан, Президентимиз Олий Мажлиснинг тўртинчи сессиясида мулкдорлар синфини шакллантиришнинг асосий манбаларидан бири — қимматбаҳо қоғозлар бозорини ривожлантириш, унга бўлган ишончни мустаҳкамлашдан иборат, деб алоҳида таъкидлаган эдилар. Тўғри, совет даври тарбиясини олган кўпчилик кишиларимиз қимматбаҳо қоғозлар бўйича даромад олиш имкониятларини тасаввурларига ҳам сиғдира олмайдилар. Шу нуқтаи назардан бугунги сессия муҳокамасига киритилаётган «Қимматли қоғозлар бозорининг фаолият кўрсатиш механизми тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси нечоғлик аҳамиятга эга эканлиги маълум. Ёки «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини олайлик. Мазкур ҳужжат, менимча, молия-кредит бўғинини ислоҳ қилишда ва миллий валютамиз қадр-қимматини мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнайди.

«Халқ сўзи» мухбири
Фурқат САНАЕВ ёзиб олди.

ва мураккаб вазифалар этолса, республикамизнинг баркамол бўлади.

ИСТЕЪМОЛЧИЛАР МАНФААТЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

ёки ривожланган давлатда савдо-сотиқ нималарга таянади?

Республикамизда тарихан қисқа муддат ичида янги иқтисодий муносабатларга, жумладан, мулкчилик муносабатларига, туб институционал ўзгаришларга асос солинди. Бу эса хўжалик тизимининг бозор иқтисодиётини шакллантиришга бўлган ҳаракатини муқаррар қилиб қўйди. Ҳозирги пайтда давлатга қарашли бўлмаган сектор ялпи саноат маҳсулотининг 44 фоизини, қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг эса 97 фоизини бермоқда. Кичик хусусийлаштириш деярли тугалланди, ўрта ва йирик корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш кенг кўламда бошлаб юборилди.

Бозор инфраструктурасини яратиш жадаллашди, ташқи иқтисодий алоқлар кенгайиб, унинг янги шакллари ўзлаштирилмоқда. Буларнинг ҳаммаси мамлакатимиз истеъмол бозори шаклланишида ва бойишида, унда олди-сотди муносабатлари, аҳолига хизмат кўрсатиш билан боғлиқ янги субъектлар пайдо бўлишида яққол намоён бўлаётир.

Ички бозорда давлат корхоналари улушининг тезлик билан камайиши жараёни кечаяпти. Чакана савдо маҳсулот айланмасида давлат савдосининг ҳиссаси 10 фоиздан пастроқ, кооператив савдоники эса 13 фоиздан сал зиёд рақамни ташкил этади. Уюшмаган бозор муҳим омилга айланмоқда. Унга барча маҳсулот айланмасининг учдан бир қисми тўғри келаяпти. Буларнинг ҳаммаси Ўзбекистонда бозор шароитларига мос янги савдо тартиби ўрнатилиш бошланганлигидан гувоҳлик беради.

Биз тараққиётнинг янги босқичига қадам қўяяпмиз. Бу даврда шаклланаётган янги тартиб мустаҳкам оёққа туриб олиши ва бир зайлда ишлаши талаб қилинади. Лекин ушбу йўналишда қатор муаммоларга ҳам дуч келаяпмиз. Илгари мамлакатимизда савдони яхшими-ёмонми, ҳар тугул асосан тайёргарликдан ўтган ходимлар, малакали мутахассислар — иқтисодчилар, товаршунослар, муҳандис-технологлар, брокерлар ва бошқалар таъминлар, улар олиб келинаётган маҳсулотлар сифатини, бозор ҳолатини кузатиб боришар эди. Эндиликда уларнинг ўрнини тайёргарликдан ўтмаган савдогарлар ва «челноклар» деб аталувчи жуда тадбиркор, аммо маданий савдо, маҳсулотга қўйиладиган эргономик ва бошқа талаблар тўғрисида етарли тасаввурга эга бўлмаган шахслар эгалламоқда. Тўғри, улар вақтида бутун дунёни кезиб, бор мол-мулкини ишга солиб, қийинчиликларга қарамай, иқтисодий тақчилликнинг энг оғир даврида бозорларимизни жонлантиришга ёрдам беришди. Аммо ривожланган давлат савдоси жиддийроқ таянч ва ташкилотларни талаб қилади.

Муаммонинг чигаллашуви шунда кўринаптики, чакана савдо ва унинг майда улгуржи базалари, гарчи улар хусусийлашган бўлса-да, ўзларининг бозор инфраструктураси корпоратив воситаларини йўлга қўя олмаяптилар. Шунинг учун савдо асосан хусусий бўлганлигига қарамасдан, истеъмол товарлари бозорида ҳамон тўлиғича хос бўлган «сотувчи зуғуми» (маҳсулот иқтисодиёти учун хос бўлган модель) тамойили кучли. Истеъмолчи ҳали ҳам бозорда ўзини ҳимоясиз ҳис этмоқда. Ёки саноат, хизмат кўрсатиш, айниқса, алоқа, транспорт, уй-жой қурилиши ва бошқа соҳаларда идоравий яккаҳокимликка ҳар қадамда дуч келмоқдамиз. Олий Мажлиснинг бешинчи сессияси кун тартибига киритилган «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонун истеъмолчига муайян меъёрий актга таянган ҳолда ўзининг қонун билан қўриқланадиган манфаатларини рўёбга чиқариш имконини беради. Маҳсулот сотувчиси билан бўладиган ўзаро муносабатлар чоғида истеъмолчининг қонун билан кафолатланган ўз ҳуқуқ ва имкониятлари тўғрисида аниқ ахборотга эга бўлиши ҳам муҳим аҳамият касб этади.

• Мутахассис фикри

Ушбу қонуннинг мақсади мамлакатимизда истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш соҳасида ҳуқуқий, иқтисодий ва ижтиомий фаолиятининг бозор иқтисодиёти шароитларига жавоб берадиган асосини яратиш, истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилишга йўналтирилган барча юридик меъёрларни яхлит ҳолича келтириш ва қатор асосий вазифаларни ечишга қаратилган.

Ушбу ўринда қонун лойиҳасининг тузилиши, асосий бўлимлари ва моддалари ҳақида бироз тўхталмоқчиман. Аввало, унда қонун лойиҳасида қўлланиладиган, бутун жаҳонда тан олинган хўжалик ҳужжатлари, халқаро шартномаларга таянувчи асосий тушунчаларга аниқ таъриф берилган. Қонун лойиҳасида ҳамда истеъмолчиларнинг энг керакли ҳуқуқлари баён қилиб берилганлиги. Истеъмолчига товар (иш, хизмат)ни унинг сифатига кўра эркин танлаш, унинг келтириши мумкин бўлган хавфдан сақланиш, товар (иш, хизмат) келтирган моддий ва маънавий зарарни тўла ҳажмда қоплаш йўли билан иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш ҳуқуқи берилган. Шунингдек, истеъмолчини ҳимоя қилишнинг муҳим кафолати — унинг ўз бузилган манфаатлари ҳимояси учун суд ҳамда бошқа давлат ҳокимияти ва бошқарув органларига шикоят қила олиши ҳуқуқидир. Улар ижтимоий бирлашмалар тузишда эркиндирлар. Бир моддада айтиб ўтилган истеъмолчи ҳуқуқлари қонуннинг бошқа моддалари мазмунида янада ойдинлашади. Истеъмолчи тайёрловчи бажарувчи, сотувчи, савдо ва хизмат кўрсатиш қоидалари, товарлар (ишлар, хизматлар) ва ҳақиқий бўлмаган ахборот шароитида ўзининг ҳуқуқлари тўғрисида ҳақиқий ахборот олиши мумкин.

Истеъмолчи ишлаб чиқариш ва савдо фаолияти йўналтирилган муҳим шахс сифатида етарли малакага эга эмас, деб тан олинади. Шунинг учун ҳам маҳсулот тўғрисидаги барча ахборотлар истеъмол тафсифномасини қабул қилиш қобилияти ўртача бўлган кишига мўлжалланган бўлиши лозим.

Қонун лойиҳасида истеъмолчининг унга бирор камчилиги бўлган товарни сотганлиги учун тайёрловчи (сотувчи, бажарувчи) дан жарима талаб қилиш ҳуқуқи кўзда тутилган. Бундай жарима эса кўрилган зарарнинг қопланишига боғлиқ бўлмаган ҳолда тўланади. Шу билан бирга, лойиҳада истеъмолчилар ҳуқуқларини давлат ҳокимияти органлари истеъмолчилар ҳуқуқлари муҳофазасини амалга оширишда бошқа органлари ва ташкилотлар билан боғлиқ барча чораларни, жумладан, суд орқали ҳам қабул қилишлари кераклиги уқтирилган.

Лекин қонун лойиҳасида фақат истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи восита сифатида қарамаслик керак. У шунингдек, фуқароларнинг ижтимоий ҳимоя қилиниши аҳамиятини ошириш орқали муҳим иқтисодий вазифаларни ҳам ҳал этишга, энг аввало ишлаб чиқаришнинг ўсиши ҳамда истеъмол бозорида сотиладиган товарлар сифати ошишини рағбатлантиришга кўмаклашади. Республика иқтисодиётининг бугунги ҳолатида шахсий истеъмол соҳаси хўжалик ривожини ҳаракатга келтирувчи асосий кучлардан бири сифатида тобора муҳим аҳамият касб этмоқда. Мамлакат ялпи ички маҳсулотининг катта қисми аҳолининг шахсий истеъмолига тўғри келади. Бу улуш йил сайин юксалаверади. Уй хўжаликларининг техник жиҳозланиш даражаси ҳам ошаверади. Айтиш лозимки, биз маҳсулот сифати ва тури ҳал қилувчи аҳамият касб этадиган даврга деярли етиб келдик. Ушбу эҳтиёжларни ким таъминлайди — ўзимизнинг ишлаб чиқарувчиларми? Ёки иқтисодиёт тобора очиқ бўлиб бораётган шароитларда ички бозоримиз хорижий ишлаб чиқарувчилар, товарлар импортига бериладими? Янги қонун ўз ишлаб чиқарувчиларимиз ва бизнесменларимиздан ички бозор эҳтиёжларини батафсилроқ билишини, ишлаб чиқаришни техник ҳамда технологик жиҳатдан такомиллаштиришни талаб қилади.

Республикамизнинг халқаро савдо тизимига бўлажак янада чуқурроқ интеграцияси бу ерда ишлаб чиқарилаётган товарлар рақобатбардошлилигига ҳамда давлат томонидан [illegible]

Муҳаммадамин АБДУСАЛОМОВ,
иқтисод фанлари доктори.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг бош таҳририяти Олмонияда чоп этилган «Ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиёти» китобини ўзбек тилида кенг китобхонлар оммасига тақдим этди.

«ИЖТИМОИЙ ЙЎНАЛТИРИЛГАН БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ»

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида таржима қилинди. Бу хайрли ишни таржимонлар Б.Эркаев, А.Ёқубов амалга оширди. Китобга профессор А.Азизхўжаев сўзбоши ёзган.

«Ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиёти» китоби олти бобдан иборат бўлиб, бир қарашда ҳажм жиҳатдан унча катта эмас. Аммо у қизиқарли ғояларга бойлиги, ёзилиш услуби равонлиги билан китобхон диққатини ўзига тортади. Унда Олмония Федератив Республикасида ижтимоий йўналтирилган бозор хўжалиги тизимини шакллантириш йўлидаги тажрибанинг асосий йўналишлари ва уни амалиётга татбиқ этиш масалалари ёритилган.

Мустақил Ўзбекистон XXI аср бўсағасида бозор иқтисодиёти сари йўл тутди. Бозор иқтисодиётининг асосларини яратиш борасида биз жуда кўп муаммоларни ҳал қилишимиз лозим. Хусусан, марказлаштирилган, маъмурий-буйруқбозлик системасидан бозор иқтисодиётига ўтиш — бу бир зумда юз берадиган жараён эмас. Зотан бозор иқтисодиётига ўтиш — эски хўжалик юритиш механизмини шунчаки англаш ёки такомиллаштириш бўлмасдан, балки бир сифат ҳолатидан иккинчи сифат ҳолатига ўтишдир. Бундан ташқари, бозор иқтисодиёти кўп жиҳатдан инсоният тараққиётининг иқтисодий ва ижтимоий равнақи даражасини белгилайдиган, тарихан табиий ҳолда кечадиган жараёндир.

Албатта, биз бозор иқтисодиётининг барча босқичларини ана шундай шароитда ишлаётган давлатлар сингари айнан бошимиздан ўтказишимиз шарт эмас. Биз бу борада жаҳон тажрибасидан кенг фойдаланиш имкониятига эгамиз. Жаҳон тажрибасида бозор муносабатларига ўтишнинг консерватив андозаларидан тортиб радикал андозаларгача, тадрижий ривожланиш андозаларидан то, «фалаж билан даволаш» андозасигача бўлган билим ва тажрибалар тўпланган. Умуман олганда, бозор иқтисодиётининг табиати, тенденция ва қонуниятлари бир хил бўлиб, у «миллий либос» танламайди. Лекин ҳар бир давлат ўзининг тарихий анъаналари, иқтисодий ва ижтимоий ривожида ўзига хос бўлган хусусиятларга эгадирки, уларни ҳисобга олмаслик мумкин эмас. Бу ерда замонавий ривожланишнинг турлича ўзбек, япон, америка, француз, немис, швед ва хитой моделлари назарда тутилмоқда.

«Ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиёти» китобининг ўзбек тилида чоп этилиши бозор иқтисодиётига ўтиш даврини бошдан кечираётган биз, ўзбекистонликлар учун катта қизиқиш уйғотади. Аввало, шуни таъкидлаш кераккки, собиқ иттифоқ даврида таълим ва ахборот тизими жаҳон цивилизациясининг илғор ютуқларидан ва таассуфки, халқимизнинг тарихий илдизларидан ажратилган эди. Бугун жаҳонга юз тутган Ўзбекистонда шароит тубдан ўзгариб, халқимиз ақлий бойликларини, жаҳон фани ютуқларини ўзлаштириш имконига эга. Ушбу китоб ҳам ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини танлаган Олмония давлати амалиёти ҳақида ҳикоя қилади. Биз Олмонияда амалга оширилаётган бозор иқтисодиёти қонуниятларини ривожини ўрганиб, ушбу давлат тажрибасидан фойдаланишда кенг имкониятларга эга бўламиз.

Китобда маъмурий-буйруқбозлик иқтисодиёти нуқсонлари ҳақида фикр юритилган, давлат ва бозор муаммолари, бозор, баҳо, рақобатчилик шаклланиши механизмлари ҳақида баҳс-мунозаралар, айниқса, ижтимоий муҳит ва ижтимоий-сиёсат тўғрисидаги материаллар киши диққатини ўзига тортади. Айниқса, китобда маълумотларнинг жадвал ва графиклар ёрдамида берилиши диққатга сазовордир.

Китобни таржима қилишдан мақсад, биринчидан, унда фикрларнинг аниқ ва тушунарли баён этилганлигидир. Бу эса билим даражасидан қатъий назар, китобхонга ундан самарали фойдаланиш имконини беради. Иккинчидан, ушбу китобда кўриб чиқилган муаммоларнинг ечимини излаш ва ҳал қилиш бизнинг иқтисодиётимиз муаммоларига маълум даражада мос келади. Учинчидан, китобхон уни ўқиб иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш муаммолари тўғрисида қўшимча маълумотлар олиши мумкин. Бу эса иқтисодий билимлар асосини чуқурлаштиришга хизмат қилади.

Шарифжон ПЎЛАТОВ,
техника фанлари доктори.
Ўктам ЭЛБЕКОВ,
иқтисод фанлари номзоди.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА УЧРАШУВ

24 апрель куни Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков АҚШнинг республикамиздаги элчиси жаноб Стенли Эскудеро ва Американинг Халқаро тараққиёт агентлиги вакиллари билан учрашди. Учрашувда Америка Қўшма Штатлари ҳукумати билан Ўзбекистон ҳукумати ўртасидаги «Айрим ҳудудлардаги ичимлик суви сифатини яхшилаш ва аҳолига экология маърифати таълимини бериш тўғрисида» ҳамкорлик ҳақидаги меморандумга биринчи тузатиш имзоланди.

Американинг Халқаро тараққиёт агентлиги 1995 йилда Туямўйин-Урганч ва Туямўйин-Нукус йўналишидаги минтақавий сув қувурларининг сув тозалаш станцияларига холисона равишда иккита кимё-бактериологик лаборатория ва бу қувурлардаги ичимлик сувини хлорлаш учун иккита ускуналар мажмуини етказиб берган эди.

Дўстона ва амалий вазиятда ўтган учрашувда ҳамкорликни янада ривожлантириш йўллари белгиланди. Мисол учун, 1996 йилда Нукус ва Урганч шаҳарларидаги тақсимлаш узелларидаги минтақавий сув қувурлари ичимлик сувини хлорлаштириш учун ускуналар ўрнатиш, сув тозалаш станцияларида ичимлик сув сифатини текшириш учун қўшимча реактивлар етказиб бериш кўзда тутилади. Сув тозалаш станцияларидаги фильтрлар ишини узоқдан туриб бошқариш таъминлаш учун узоқдан туриб бошқариш пультларини ўрнатиш ва созлаш ишлари амалга оширилади.

(ЎзА).

Паркент туманидаги «Гулбоғ» халқ корпорациясига мавжуд техника воситаларини ҳозирдаоқ ўрим-йиғим мавсумига тахт қилиб қўйди.

СУРАТДА: бош муҳандис Баҳром Норматов (ўнгдан иккинчи) ва механик Мирғани Миржалилов, механизаторлар Карим Олтоев, Баҳтиёр Мақсудов ва Қобил Дўстов билан навбатдаги вазифалар ҳақида суҳбатлашмоқда.

Р.ШАМСИДДИНОВ сурати олган.

Кўргазма ташкилотчиси бўлмиш fairtrade немис ташкилоти Сизни таклиф этади

CENTRAL ASIA TEXTILE + LEATHER '96

Жаҳоннинг 14 мамлакатидан кўргазмага келган 80 аъзо ўзининг янги маҳсулотлари ва янги технологияларини тавсия ЭТАДИ:

- Тўқимачилик саноати учун катта миқдорда ускуна ва машиналар
- Пахтани қайта ишлайдиган ускуналар
- Газлама, кийим-кечак, чарм буюмлар

Марказий Осиё республикалари тўқимачилик ва чарм саноати маҳсулотлари биринчи халқаро кўргазмасига марҳамат қилинг!

1996 йил 23 - 26 апрель

ЎзЭкспоМарказ, Тошкент, Ўзбекистон
Ишлаш вақти: 10.00 - 17.00 с.

fairtrade Messe und Ausstellungs GmbH

Republican Trade and Exhibition Centre UZEXPOCENTRE
700084, Тошкент, Амир Темур кўчаси, 107.
Тел.: (3712) 34-45-45, факс: 35-83-30.

ПАРТИЯ ФРАКЦИЯЛАРИДА

24 апрель куни Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг мамлакатимиз Олий Мажлисидаги фракциянинг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси бешинчи сессияси кун тартибига таклиф этилаётган масалалар юзасидан фракциянинг нуқтаи-назарини ишлаб чиқиш ҳақидаги масала кўриб чиқилди.

Йиғилишда сўзга чиққанлар фракция аъзоларини сессияда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси ва Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари Кенгашларининг Россия Давлат Думасининг Беловеж битимларини бир томонлама бекор қилиш тўғрисидаги қарори ҳамда собиқ совет ҳудудидаги айрим жараёнларга нисбатан муносабати баён этилган қўшма қарори лойиҳаси учун овоз беришга чақирдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Д. Ғуломова иштирок этди.

24 апрель куни «Адолат» социал-демократик партияси фракциясининг мажлиси бўлиб ўтди. Уни Олий Мажлис депутатлари фракцияси раиси Анвар Жўрабоев олиб борди.

Мажлисда сессия кун тартибига киритилган масалалар бўйича фикр-мулоҳазалар билдирилди. Шунингдек, фракция аъзолари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси ва Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари Кенгашларининг Россия Давлат Думасининг 15 мартдаги қарори ҳамда айрим сиёсий кучларнинг МДҲ ҳудудида интеграция жараёнини кучайтириш ниқоби остида қилаётган салбий ҳаракатларига нисбатан муносабати тўғрисидаги қўшма қарорини тўла қўллаб-қувватлашларини билдирдилар.

Йиғилишда фракция аъзолари Абдурафиқ Аҳадов, Абдували Ғуломмаҳмудов, Чоржау Абдиров, Муътабар Солиқова ҳамда бошқалар кўрилган масалалар юзасидан сўзга чиқишди.

Шу куни «Ватан тараққиёти» партиясининг ҳам мажлиси бўлиб ўтди. Уни фракция раиси Анвар Йўлдошев олиб борди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси бешинчи сессиясига муҳокамасига киритилган масалалар тўғрисида фикр-мулоҳазалар билдирилди. Шунингдек, фракция аъзолари Россия Федерацияси Давлат Думасининг Беловеж битимларини бир томонлама бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилганига ҳамда собиқ совет ҳудудидаги давлатлараро муносабатларида юз бераётган айрим жараёнлар муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси ва Ўзбекистон Республикаси Халқ депутатлари Кенгашларининг қўшма қарорини қўллаб-қувватлашга чақирдилар.

Йиғилишда фракция аъзолари Аҳтам Турсунов, Неъматулла Иброҳимов, Комилжон Йўлдошев ва бошқалар кўрилган масалалар юзасидан сўзга чиқдилар.

• ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАР ЙЎЛИДА

«ЗАМИН» — ЯНГИ БАНК

Тошкентда «Замин» махсус давлат—акциянерлик ипотека банкини таништирув маросими бўлди.

Унга республикамизнинг 8 та йирик банки, шунингдек Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳамда Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси муассис бўлди.

Бозор иқтисодиёти йўлига ўтган давлатларда ипотека банки кенг тарқалган. Улар гаров, яъни кўчмас мулк — ер, ундаги иморатлар ҳамда хусусий мулкнинг бошқа шаклларини эвазига қарз ва сармоя ажратади.

Бошқа тижорат банкларидан фарқли ўлароқ, «Замин» банкининг устама фоизи анча пастроқ, қарзларни қайтариш муддати 1 йилдан 20 йилгача қилиб белгиланади.

Банк ўз фаолиятида яхши натижаларга эришмоғи учун барча шароит яратилган— унинг Нукус кўчасида жойлашган янги биносига замонавий банк жиҳозлари, ҳисоблаш техникаси ўрнатилган. Банк бўлимлари Қорақалпоғистон Республикаси ва бошқа барча вилоятларда ҳам ташкил этилмоқда.

Таништирув маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б. Ҳамидов иштирок этди.

(ЎзА).

ИМКОНИЯТЛАР ЎРГАНИЛМОҚДА

Республика Халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмасида Ўзбекистон-Германия бизнес-семинари очилди.

Унда Германиядан бир қанча фирмалар, шунингдек ГФР Иқтисодиёт вазирлигининг вакиллари, республикамиз вазирликлари, идоралари, корпорацияларининг, корхоналари ва бошқа ташкилотларининг вакиллари иштирок этмоқда. Улар Ўзбекистон билан Германия ўртасидаги [illegible] кўламини кенгайтириш имкониятларини кўриб чиқмоқдалар.

Республика Бош вазирининг ўринбосари В. Чжен, Германия томонидан эса, Шарқий ва Марказий Европа Иттифоқи раиси доктор Ульрих Дитч табрик нутқи сўзладилар.

Бизнес-семинар доирасида Тошкент вилояти шаҳарларидаги саноат корхоналарини бориб кўриш назарда тутилган.

(ЎзА).

ЖАҲОН ЭЪТИРОФИ

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов шу йилнинг бошида Халқаро фанлар, индустрия, маориф ва санъат академиясининг фахрий аъзоси этиб сайланган эди.

Американинг машҳур академиясининг қароргоҳи жойлашган Калифорния штатидан яна кишилар келди. Академия раҳбариятининг қарори билан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг раиси Абдулла Орипов, республика Рассомлар уюшмасининг раиси Тоҳиржон Мирҳамилов ва М.Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваториясининг ректори Офелия Юсупова ва шу академиянинг ҳақиқий аъзолари этиб сайланди.

Халқаро академия кўп мамлакатлар вакиллари томонидан ташкил этилган бўлиб, сиёсатчилар, олимлар, маданият арбобларининг халқаро ўртасида ҳамкорликни [illegible] ғояларни амалга оширишда ёрдам беришга, турли соҳаларда халқаро интеграцияни ривожлантиришга қаратилган кенг тадбирлари билан машҳур.

Икки ой муқаддам Тошкентда шу академиянинг Марказий Осиё филиали очилган эди. Бу ерда академия бир гуруҳ аъзолари билан учрашув бўлди. Академия Марказий Осиё филиалининг президенти, Ўзбекистон фан ва техника давлат қўмитаси раиси, академик Пўлат Ҳабибуллаев сайланганларни табриклади. У юртдошларимизнинг академия аъзолигига сайланишлари уларнинг жаҳон маданияти тараққиётига қўшган ҳиссаси халқаро миқёсда эътироф этилганлигини кўрсатади, деб таъкидлади.

(ЎзА).

«Буюк Ипак Йўли»,
ҳафталик лотереянинг 5-тиражи ўйини якунлари

БИРИНЧИ МУКОФОТ - 92059 сўм 10 серияли, 01 разрядли, 39742 рақамли билетга чиқди.

ИККИНЧИ МУКОФОТ - 2422 сўм 01 разрядли, 39742 рақамли билетга чиқди.

УЧИНЧИ МУКОФОТ - 306 сўм 10 серияли, 01 разрядли, сўнгги рақами 2 бўлган билетга чиқди.

Ютуқ чиққан билетларга пул мукофотларини Халқ банкининг ҳамма бўлимларида олиш мумкин.

Навбатдаги 6-тираж ўйини 28 апрелда бўлади. 01 разрядли 10, 11 серияли билетлар ўйнайди.

БИЗ БИЛАН ЮТИНГ ВА ЮТИНГ! ОМАДИНГИЗНИ ҚЎЛДАН БОЙ БЕРМАНГ!

Ўзбекистон Республикаси Олий суди судьялар жамоаси Олий суд судьяси Э.Қ.Қудратова волидаи муҳтарамаси **Ойша ая АШУРОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент автомобиль-йўллар институти жамоаси «Кўприклар ва транспорт туннеллари» кафедраси доценти Бобажон Оспановга отаси **Оташ ОСПАНОВ**нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ХАЛҚ САЛОМАТЛИГИ ЙЎЛИДА

Нукусда Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги коллегиясининг кўчма мажлиси бўлди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси тиббиёт ходимлари, туман ва шаҳар ҳокимлари ўринбосарлари, тегишли ташкилот ва идораларнинг раҳбарлари, пойтахтдан келган таниқли олимлар ва мутахассислар қатнашди.

Мажлисни соғлиқни сақлаш вазири Ш.Каримов бошқарди.

Сўзга чиққанлар экологик офат зонасида жойлашган Оролбўйи ҳудудида кейинги йилларда тиббий хизмат бирмунча яхшиланганини қайд этишди. Ўнлаб касалхона ва шифохоналар, поликлиникалар ишга туширилди. Уларда 3900 нафар врач фаолият кўрсатмоқда. Соҳа моддий-техника базаси ҳам анча мустаҳкамланди. Дори-дармон ва бошқа воситалар билан таъминлашда мамлакатимиздан ташқари БМТ, айрим хорижий давлатлар, ҳукуматга қарашли бўлмаган ташкилотлар ва халқаро жамғармалар амалий ёрдам кўрсатмоқда. Айни вақтда оналар ва болалар саломатлигини сақлашни яхшилашда талайгина камчиликлар мавжуд. Айрим юқумли касалликлар, юрак, ошқозон-ичак хасталикларига чалиниш камаймаётир.

Мажлисда Қорақалпоғистон Республикасида тиббий хизмат кўрсатишнинг уч йилга мўлжалланган дастури қабул қилинди.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси У.Аширбеков мажлисда нутқ сўзлади.

(ЎзА).

• Фанимиз заҳматкашлари

ИЛМГА ОШНОЛИК

Ёшликда илм ўрганиш ҳам, ақл-идрок топиш ҳам осон кечади. Боғбон дарахтни ниҳоллигида хоҳлаган томонга эгиб қўя олади. Ниҳол улғайиб, дарахт бўлгач, уни ҳеч ким эга олмайди. Бу нақлни донишмандлар топиб айтганлар. Зеро бу ҳақиқат неча авлодлар синовидан ўтиб келган. Ёшликда олинган билим — тошга ўйилган нақш дейишади. Инсоннинг умр тошига ўйилган бу илм нақши унинг бутун ҳаётини безайди.

Тошкент Давлат аграр университети ботаника ва ўсимликшунослик кафедраси мудири, қишлоқ хўжалиги фанлари доктори, профессор, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими Зуфар Умаровнинг ҳаёт йўли ҳам айнан илм нақшлари билан безалгандир. У ўз иш фаолиятини 16 ёшида Чкалов номли самолётсозлик заводида чилангарликдан бошлаган. Ёшлигиданоқ илм олишга, касб эгаллашга интилди. Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг агрономия факультетини тугатгач, шу институтда аспирант бўлиб қолди. 1955 йили ўсимликшунослик кафедрасида ассистент бўлиб педагогик фаолиятини бошлади. Орадан икки йил ўтгач, чигитни экишга тайёрлаш муаммолари бўйича номзодлик илмий ишини ёқлади. У шу билан кифояланиб қолмади, илм сарҳадларини эгаллаш, қишлоқ хўжалиги учун малакали кадрлар тайёрлаб бериш йўлидан борди. 1970 йилда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш масалалари бўйича докторлик диссертациясини ёқлаб, профессор унвонига сазовор бўлди. Ўшандан бери ўсимликшунослик кафедраси мудири бўлиб фаолият кўрсатиб келмоқда. Қишлоқ хўжалик кадрлари ва илмий ходимларни тайёрлашда ўз ҳиссасини қўшгани учун унга 1980 йили «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими» унвони берилди. Институтнинг ўқув, услубий ва илмий ишларида фаол иштирок этиб келмоқда. У қишлоқ хўжалик фанлари бўйича намунавий дастурлар ва агрономия асослари дарслигининг ўсимликшунослик бўлими муаллифи, ўсимликшунослик ва шоличилик дарсликларининг муҳаррири ҳамдир.

Зуфар Умаров педагогик фаолият кўрсатиш билан катта илмий изланишлар ҳам олиб борди. Бу соҳада ўз мактабига эга. Юздан ортиқ илмий мақолалар ёзиб, қишлоқ хўжалик муаммоларининг ечимини топишда ўз ҳиссасини қўшди. Ўнлаб олимларни тарбиялаб вояга етказди. Профессор З.Умаров «ТашГАУ-1» янги ғўза навининг муаллифидир. Айни кунда бу нав синовдан ўтказилмоқда.

Шу кунларда 70 баҳорни қаршилаётган истеъдодли олим жўшқин ижодий фаолият кўрсатмоқда.

Инсониятнинг илм билан тириклигига шубҳа йўқ. Илм ҳар қандай машаққатни осон енгади. Буни Зуфар Умаровдек умрини илмга бағишлаган инсонлар ҳаётидан англаб олиш қийин эмас.

Саодат МАТЁҚУБ қизи,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

• СПОРТ • СПОРТ • *спорт* • СПОРТ • СПОРТ •

ЧЕЛЛЕНЖЕР – ОЛТИН ВОДИЙДА

Фарғонада теннис бўйича халқаро турнир муваффақиятли ўтаяпти

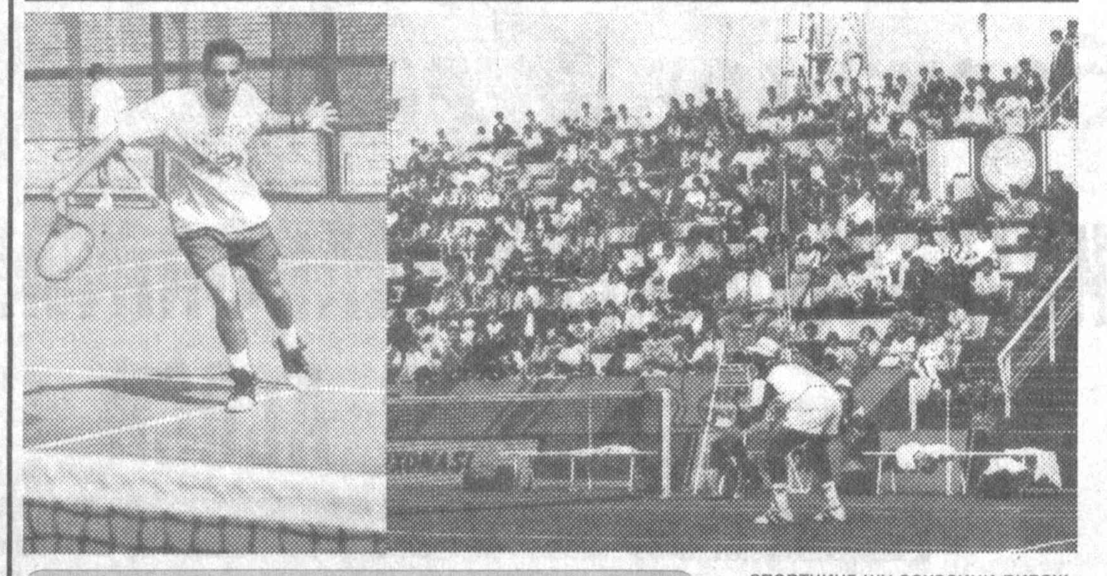

Фарғонанинг энг гўзал, шинам, жаҳон андозаларига тўла жавоб берадиган «Истиқлол» теннис корти олдида дунёнинг 26 мамлакати байроқлари ҳилпираб турибди. Ана шу мамлакатлардан ташриф буюрган 61 спортчи теннис мусобақаларида ўзаро куч синашяпти.

Фарғонада 1995 йили зўр муваффақият билан ўтган турнирда 14 мамлакат вакиллари қатнашганлигини эслатиб ўтсак, бу йилги турнирнинг нуфузи ва савияси бир поғона кўтарилганлигини, дунёдаги обрўси янада ортганлигини яққол сезиш мумкин. Фарғоналиклар бу йилги халқаро турнирни жонажон Ўзбекистонимиз мустақиллигининг беш йиллиги муносабати билан бошланаётган тантаналарнинг дебочаси, деб ҳисоблашишмоқда.

Турнир 19 апрель куни бошланди. Саралаш мусобақаларида қатнашган 61 теннисчидан 32 нафари турнирнинг асосий мусобақаларида қатнашиш шарафига муяссар бўлишди. Улардан 6 нафари Ўзбекистон шарафини ҳимоя қилмоқдалар. Мусобақаларнинг тантанали очилиши маросимида «Истиқлол» теннис мажмуининг марказий кортига тўпланган минглаб ишқибозлар теннис юлдузларини узоқ олқишлаб, шарафлаб турдилар. Мусобақаларнинг очилишида Ўзбекистон байроғини кўтаришдек шарафли ва масъулиятли вазифа республикамизнинг номдор теннисчиларидан бири Дмитрий Томашевичга ишониб топширилди.

Дмитрий бундай шарафга ўз-ўзидан мушарраф бўлгани йўқ. У асосий турнирнинг дастлабки учрашувида ПТА таснифи бўйича турнирда энг юқори рейтингга эга бўлган, профессионал теннисчилар ўртасида анча номдор ҳиндистонлик Леандер Паесни мағлубиятга учратди. Бу ғалаба Дмитрийни жаҳон теннисчилари ўртасидаги 321-ўриндан бир неча поғона кўтарилишига турткι бўлиши шубҳасиз.

Шуниси қувончлики, Фарғонадаги турнирда дунёдаги беш қитъанинг барчасидан теннисчилар иштирок этаяпти. Томошагоҳга тўпланган ишқибозлар олис Австралия, Жанубий Африка республикаси, Бразилия, Венесуэла, Исроил, Япония, Италия сингари ўнлаб мамлакатларнинг вакилларини қайта-қайта олқишлаб турдилар. Турнирга ташриф буюрган меҳмонлар ва ўйинчиларнинг фикрини билиш учун уларнинг айримлари билан суҳбатлашдик.

Сассон Какшури — Халқаро теннис федерациясининг вакили, турнир ҳомийларидан бири:

— Ўттиз икки йилдан бери спортнинг шу соҳасини ривожлантиришга озми-кўпми ўз ҳиссамни қўшиб келяпман. Лекин бу соҳага дунёда Ўзбекистончалик кўп эътибор бераётган мамлакатлар бармоқ билан санарли деб ҳисоблайман. Уларнинг барчаси Ўзбекистон мустақиллигининг мевасидир. Ўзингиз ўйлаб кўринг, Россиядек улкан мамлакатда Халқаро теннис федерацияси ҳомийлигида 2 та турнир ўтказилаётган бўлса, Ўзбекистонда ҳар йили шундай турнирлардан 4 таси муваффақиятли ўтказиляпти. Бу фактнинг ўзи ҳам Ўзбекистонда теннисинг келажаги порлоқ эканлигидан яққол далолат бериб турибди.

Стефан СИМИАН — франциялик теннисчи:

— Мен дунё миқёсидаги жуда кўп мусобақаларда иштирок этганман. Лекин Фарғонадаги турнир бир умр ёдимда қолади. Чунки мен бу ерда мусобақада иштирок этаётган кезларимда менинг она юртим Франция, унинг пойтахти Парижда ЮНЕСКО ҳомийлигида «Темурийлар даври фан, маданият, таълим равнақи» мавзусида халқаро илмий конференция ўтказилаётганлиги қувонарлидир. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов шу нуфузли анжуманда қатнашаётган дамларда мен Фарғонадаги турнирнинг саралаш мусобақаларида иштирок этиш шарафига муяссар бўлганлигимдан бахтиёрман.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

БОЛАЛИКДА ҚОЛСАМ ҚАНИЙДИ

ҲАЁТ

Ҳаёт доим силамас бошинг,
Бахтнинг ғамга уланиши бор.
Гоҳ қишингда гулласа баҳор,
Гоҳ ёзингда ёға бошлар қор.
Юрак танда, бироқ бўйсунмас,
Ўзи суйиб, ўзи айнийди.
Билолмайсан ким дўст, душман ким,
Болаликда қолсанг қанийди.
Ҳоримасдан ўтади кунлар,
Отанг ўтар, онанг ўтади,
Хотирангга бир нақш ўйиб
Муҳаббат ҳам ўтиб кетади.
Ҳаёт доим силамас бошинг...

АНГЛАШ

I

Талқон каби туилар орзу,
Армон эса улғайиб борар.
Фурсат кетиб борар бепарво,
Умрим баъзан зерикар, ҳорар.
Нуқта бўлиб кўринар эрта,
Хаёлимни юбордим унга.
Мангуликка ҳавас қилмадим,
Мен сиғиндим ҳар битта кунга...

II

Орзу мени ўлдирар ҳар кун,
Жон бахш этар армон шу заҳот.
Шу икки ўт орасида мен
Ўтиб кетсам дунёдан, наҳот?!
Сиртмоғини қўлидан қўймай,
Бўйнимга дор ташлайди эркам.
Шу азобда ҳар тонг маҳали
Машраб бўлиб туғилдим қайта...

ИФТИХОР

Фарғонада улғаяр тонглар,
Чинорларнинг кафтида ўйнаб.
Ҳаёт учун муқим маскан жой-
Ўтмиш, эрта туради яшнаб.
Кўнгил сўрар, кўнгил очмайди,
Оқар сувдай оқар одамлар...
Баҳор келмай тавофга келар,
Шу тупроққа бори бодомлар...

Холиқ НАЗАР.

ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1996 йил 23 апрелда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 16,40 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати – 36,50 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1996 йил 24 апрелдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	*28,84*
1 Австрия шиллинги	*3,42*
1 Англия фунт стерлинги	*55,17*
10 Бельгия франки	*11,72*
1 Голландия гульдени	*21,51*
10 Греция драхми	*1,51*
1 Дания кронаси	*6,24*
1 БАА дирхами	*9,94*
1 АҚШ доллари	*36,50*
1 Миср фунти	*10,74*
1 Ирландия фунти	*56,95*
1 Исландия кронаси	*0,55*
10 Испания песети	*2,89*
100 Италия лираси	*2,35*
1 Канада доллари	*26,80*
10 Хитой юани	*0,44*
1 Қувайт динори	*121,71*
100 Ливан фунти	*2,31*
1 Малайзия ринггити	*14,64*
1 Германия маркаси	*24,06*
1 Норвегия кронаси	*5,60*
1 Польша злотийси	*13,86*
10 Португалия эскудоси	*2,35*
1 Сингапур доллари	*25,91*
1000 Туркия лираси	*0,49*
1 Финляндия маркаси	*7,64*
1 Франция франки	*7,11*
1 Швеция кронаси	*5,45*
1 Швейцария франки	*29,71*
1 ЭКЮ	*45,19*
10 Жанубий Корея вони	*0,47*
10 Япония иенаси	*3,42*
1000 Россия рубли	*7,43*
1000 Украина карбованеци	*0,20*
1000 Беларусь рубли	*2,99*
1 Эстония кронаси	*3,01*
1 Латвия лати	*66,00*
1 Литва лити	*9,13*
1 Қозоғистон тенгеси	*0,56*

***) – Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.**

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шохобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан сотиб олишда воситачилик ҳақи олинмайди.

ОБИДАЛАР – БЕБАҲО БОЙЛИК

ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН БУ ҲАҚИҚАТНИ ЯНА БИР БОР ТАЪКИДЛАДИ

Соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишланган «Архитектура ёдгорликларини таъмирлаш ва сақлаш муаммолари» мавзуидаги 3 - Халқаро илмий-амалий анжуман Тошкент (17-18 апрель) ҳамда Самарқанд (19-20 апрель) шаҳарларида бўлиб ўтди.

Мазкур анжуман Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлигининг маданият ёдгорликлари илмий ва ишлаб чиқариш бош бошқармаси, Республика Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Тошкент архитектура-қурилиш институти ва М. Улуғбек номидаги Самарқанд давлат архитектура-қурилиш институтлари саъйи-ҳаракатлари ва ҳамкорлигида ташкил этилди ва ўтказилди.

Анжуманда Амир Темур ва темурийлар даврида бунёд этилган тарихий обидаларни сақлаш ва таъмирлаш ҳамда умуман архитектура ёдгорликлари муаммолари кенг муҳокама қилинди. Ушбу муаммоларни ҳал қилишда республикамизда маълум даражада билим ва тажриба тўпланганлигига қарамай, ҳали жуда кўп ўткир масалалар ўз ечимини кутаётганлиги анжуманда алоҳида қайд этилди.

Юбилей муносабати билан Самарқанд шаҳрида кенг қамровли таъмирлаш ишлари олиб борилаётганлиги, аммо бу ишларнинг янада ҳар томонлама сифатли бўлишига эришиш лозимлигини Самарқанд шаҳар ҳокими А. Носиров ўз кириш сўзида кўрсатиб ўтди.

Анжуманда муаммоларнинг энг мақбул ечимларини топишда республикамиз олимлари ва хориждан келган олимлар қимматли фикрлар билдиришди, Жумладан, Германиядан келган мутахассислар М. Мильке, Ф. Фраубург, М. Гернер, республикамиз олимлари ва мутахассисларидан Б. Асқаров, Р. Холмуродов, Э. Қосимов, П. Азизов, Х. Салаҳуддинов, К. Абдурашидов, Н. Самиғов, Р. Раҳмонов, А. Ҳасанов ва бошқаларнинг маърузаларида мазкур долзарб муаммоларнинг кўп қиррали эканлиги ва уларни муваффақиятли ҳал этиш учун комплекс ёндашиш зарурлиги алоҳида таъкидланди. Бунда шу соҳа бўйича мутахассислар тайёрлаш бугуннинг асосий вазифаларидан бири эканлиги бир неча маротаба қайд этилди.

Анжуман охирида унда кўтарилган масалалар ва вазифалар чуқур таҳлил қилиниб, тегишли қарорлар қабул қилинди. Шу тариқа анжуманда қабул қилинган таклифлар ҳаётда ўз амалини топса, тарихий обидаларимизни сақлаш ва таъмирлаш муаммолари ечимига улкан ҳисса бўлиб қўшилиши билан бирга, келажак авлодлар олдидаги муқаддас бурчимизни бажаришга қўйилган яна бир катта қадам бўлади.

Саидислом Саидий,
Тошкент архитектура-қурилиш институти доценти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БУХГАЛТЕРЛАР ВА АУДИТОРЛАР АССОЦИАЦИЯСИ

маълум қиладики, 1996 йил 11 майда

ЛИЦЕНЗИЯЛИ АУДИТОРЛАР

тайёрлаш бўйича 1995-1996 ўқув йили гуруҳларига ҳужжатларни қабул қилиш тугатилади:

- вилоят гуруҳи (ўқиш муддати - ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда 1 ой);
- шаҳар гуруҳи (ўқиш муддати - ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда 3 ой).

Солиқ солишни ҳисобга олиш масалаларини тушунадиган мутахассисларга эҳтиёж кучли эканлиги сабабли республикада биринчи марта

"СОЛИҚЛАР БЎЙИЧА БУХГАЛТЕР"

мутахассислигига ўқиш ташкил этилмоқда.

Ҳужжатлар қуйидаги манзилда қабул қилинади:
Тошкент, Ниёзбек йўли, 6. Тел.: 34-01-87, 35-72-51.

Шаҳар йўловчи транспортида бепул юриш ҳуқуқига эга бўлган йўловчилар диққатига!

Тошкент шаҳрида транспортни тартибга солишни ҳисобга олиш ва назорат қилиш мақсадида, 1996 йил 15 майдан бошлаб трамвай, троллейбус, автобус ва метроларда бепул юриш ҳуқуқини берувчи гувоҳноманинг янги тури киритилиши туфайли "Тошшаҳарйўловчитранс" давлат уюшмаси бепул юриш ҳуқуқига эга бўлган имтиёзли йўловчиларга гувоҳномаларни 1996 йил 26 апрелдан бошлаб "Йўловчитранссервис" бирлашган хўжалик ҳисобидаги марказдан олишларини маълум қилади.

Гувоҳномалар шанба ва якшанбадан ташқари, ҳар куни соат 9.00 дан 16.00 гача 3-сон трамвай-троллейбус саройининг маъмурий биносида берилади.

Манзили: Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, Темур Малик кўчаси, 3а-уй.

Гувоҳнома олувчилар ўзлари билан 2та 3х4 ҳажмли фотосурат, паспорт, гувоҳнома олиш ҳуқуқини берувчи ҳужжатлар (шахсий нафақахўр (пенсионер)лар гувоҳномаси, ногиронлик китобчаси, ижтимоий таъминот бўлимидан берилган махсус варақали нафақахўрлар гувоҳномаси ва бошқалар) бўлиши керак.

Бизнинг манзилимиз: 700125, Тошкент шаҳри, Темур Малик кўчаси, 3а-уй (3-сон трамвай-троллейбус саройи), телефонлар: 63-19-36, 63-38-96.

"Тошшаҳарйўловчитранс" уюшмаси маъмурияти.

ÖZBEK SERVIS MAŞ

"ЎЗБЕКМАШСЕРВИС"

Ўзбекистон-Белорусь қўшма корхонаси

Тошкентдаги омбордан қуйидагиларни сотади:

МАЗ автомобилларининг эҳтиёт қисмлари (100 номда).

Шу жумладан:
- МАЗ-53366 автомобили соябони (тенти) пломбалаш троси билан;
- 202 генератори;
- ременлар;
- датчиклар;
- турли хилдаги амортизаторлар;
- А 24-1, А 24-5 электролампалари.

Шунингдек МТЗ тракторларига эҳтиёт қисмлар (30 номда).

Шу жумладан:
- блок головкаси;
- цилиндрлар блоки;
- гидроусилитель;
- коленваллар вкладишлари билан;
- дисклар ("ведоми" ва "нажимной") сотилади.

300х508 шиналари сотилмоқда.

Ҳақ тўлаш шакли – сўмда, нақд ва пул ўтказиш, вексель йўли билан.

Манзил: Тошкент, Кафанов-Нукус мавзеси, 3.
Телефонлар: 54-99-19, 54-62-09.
Факс: 54-88-11.

"ЎЗБЕКМАШСЕРВИС" - МАҲСУЛОТЛАР ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРДАН СОТИЛАДИ.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Мерос ва қадриятлар 36-29-89;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28.
Эълонлар 36-09-25, Вахтёр-33-10-60

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Т. Долиев.
Навбатчи — Н. Тошев.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0200 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 **Босишга топшириш вақти—21.00** **Таҳририятда ҳажми 7 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.**

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топширилди — 01.00. 1 2 3 4 5 6